ਰਾਜੇਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ

ਬਨਾਮ

ਦ ਸਟੇਟ ਆਫ ਬਿਹਾਰ ਅਤੇ ਅਨਜ ਆਦਿ.

(2015 ਦੀ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰ. 111-113)

ਜਨਵਰੀ 7, 2022

[ਐਲ. ਨਾਗੇਸਵਰਾ ਰਾਓ, ਬੀ. ਆਰ. ਗਵਾਈ ਅਤੇ

ਬੀ. ਵੀ. ਨਾਗਰਥਨਾ, ਜੇ.ਜੇ.]

ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ, 1860: ਧਾਰਾਵਾਂ 302/34, 120B – ਵਿਸਫੋਟਕ ਪਦਾਰਥ ਐਕਟ, 1908 – ਧਾਰਾ 3, 4 – ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ-ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੇ ਧਾਰਾ 302 ਅਧੀਨ 34 ਅਤੇ 120B ਆਈਪੀਸੀ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਸੂਚਨਾਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਹੋਰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਪੀੜਤ ਦੀ ਮੌਤ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਨਾਲ ਵਿਸਫੋਟਕ ਪਦਾਰਥ (ਬੰਬ) ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਸਫੋਟਕ ਪਦਾਰਥ ਐਕਟ, 1908 ਦੀ ਧਾਰਾ 3/4 ਅਧੀਨ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ – ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਨਾਲ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਸੁਣਾਈ ਗਈ – ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਖਾਮੀਆਂ ਅਤੇ ਅਭਿਯੋਜਨ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਵੀ ਖਾਮੀਆਂ ਹੋਣ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ – ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਦਿਆਂ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਝੂਠੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ – ਇਸ ਲਈ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਦੀ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨ ਅਤੇ ਝੂਠੀ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਖਿਲਾਫ ਇਸ ਤੁਰੰਤ ਅਪੀਲ – ਫੈਸਲਾ: ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੀਡਬਲਯੂਐਸ-1, 3, 4 ਅਤੇ 7 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਪਛਾਣਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਕਿ ਪੀਡਬਲਯੂ-7 (ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਨੇ ਅਭਿਯੋਜਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਸੂਚਨਾਕਰਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ – ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਦੋ ਮੌਤਾਂ ਹੋਈਆਂ ਜੋ ਸੰਦੇਹ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ, ਕੇਵਲ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਝੂਠੀ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ – ਬਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਬਾਕੀ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।

ਫੌਜਦਾਰੀ ਤਰੀਕਾ ਕਾਨੂੰਨ, 1973 – ਧਾਰਾ 378 – ਸ਼ਕਤੀ ਅਤੇ ਦਾਇਰਾ – ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਅਤੇ ਉਲਟਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ – ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਵੱਖਰਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਜ਼ਬਰਦਸਤ ਕਾਰਨ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਕਿ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਗਲਤ ਸੀ – ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਵਿੱਚ ਸਾਵਧਾਨੀ ਬਰਤਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ

ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮਾਸੂਮੀਅਤ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਪਰ ਜੇ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਵੱਖਰੇ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੱਸਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਅਪੀਲ – ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਦਾ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਅਪੀਲੇਟ ਜੁਰਿਸਡਿਕਸ਼ਨ – ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ ਦੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਦਾਇਰਾ ਅਤੇ ਸਕੋਪ – ਜੇਕਰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਵਰਤੋਂ ਦੁਰਲੱਭ ਹੈ – ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਿਰਫ ਉਸ ਸਮੇਂ ਵਰਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ, ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤੀਪੂਰਨ ਅਤੇ ਵਿਕ੍ਰਿਤ ਹੋਵੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ ਹੋਵੇ।

ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਆਂਸ਼ਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮੰਨਦਿਆਂ, ਅਦਾਲਤ ਨੇ

ਫੈਸਲਾ: 1. ਇਹ ਸਿਰਫ ਦੁਰਲੱਭ ਤੋਂ ਵੀ ਦੁਰਲੱਭ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਬਿਲਕੁਲ ਗਲਤ ਤਰੀਕੇ ਦੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤੀਪੂਰਨ ਅਤੇ ਵਿਕ੍ਰਿਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨਾਲ, ਕੁਝ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦਿਆਂ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਆਰਟੀਕਲ 136 ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਵਰਤਦਿਆਂ, ਪਲਟਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਪੀਲ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਬੰਧਨ ਇਸ ਸੰਕੋਚ ਕਰਕੇ ਲਾਏ ਗਏ ਹਨ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਚਾਰਜ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਹੋਰ ਪੜਚੋਲ ਲਈ ਚਿੰਤਾ ਅਤੇ ਤਣਾਅ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਲਾਉਣ ਲਈ। ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਵੈਧ ਅਤੇ ਭਾਰੀ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਕੇ, ਇੱਕ ਅਟੱਲ, ਤਰਕਸੰਗਤ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ ਜੋ ਬਰੀ ਕਰਨ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪੀਲ ਮਨੋਰੰਜਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ। [ਪੈਰਾ 30]

2. ਅਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:(ਅ) ਜਿੱਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਜਾਂ ਤਰਕ ਵਿਕ੍ਰਿਤ ਹੈ;(ਅ) ਜਿੱਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸ਼ੱਕ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨਾਂ 'ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ, ਜੋ ਕਿ ਬਲਕਿ ਅਵਾਸਤਵਿਕ ਹਨ, ਨਾਲ ਨਾਕਾਰਿਆ ਗਿਆ ਬੇਬਾਕ ਸਬੂਤ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਹੈ।(ਬ) ਜਿੱਥੇ ਪੀੜਤ ਨਾਲ ਇੱਕੋ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਆਂਤਰਿਕ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ 'ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਾਲੇ' ਗਵਾਹ ਸਨ। (ਸੀ) ਜਿੱਥੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਵਾਸਤਵਿਕ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਗਵਾਹਾਂ ਦਾ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਨਿੱਜੀ ਮੋਟਿਵ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(d) ਜਿਥੇ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਅਣਪ੍ਰਾਸੰਗਿਕ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ ਉੱਤੇ ਮਿਲੇ ਸੱਟ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ। (e) ਜਿਥੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ 'ਸਪੱਸ਼ਟ ਸਬੂਤ' ਦੇ ਮਾਨਕ ਦੀ ਬਜਾਏ 'ਸ਼ੱਕ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਬੂਤ' ਦੇ ਮਾਨਕ ਦੀ ਬਜਾਏ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਗਲਤ ਢੰਗ ਨਾਲ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ। (f) ਜਿਥੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਕ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜੋ ਇੱਕ ਅਤਿਰੰਜਿਤ ਅਤੇ ਮਨਘੜੰਤ ਸਿਦਾਂਤ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ, ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਅਰਜ਼ੀ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸੀ ਜਾਂ ਜਿਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਲਾਭ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਅਤਿਰੰਜਿਤ ਸਮਰਪਣ ਕਾਰਨ ਬਰੀਤਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਨਿਕਲਿਆ। (g) ਜਿਥੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਉਸ ਕੋਲ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਪਰਯਾਪਤ ਮੋਟੀਵ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਹੋਣ ਦੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਿੱਧ ਸਬੂਤ ਸਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਭਿਯੋਜਨ ਪੱਖ ਲਈ 'ਮੋਟੀਵ' ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਗੈਰ-ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਿਆ।

(ii) ਜਿਥੇ ਬਰੀਤਾ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਭਾਰੀ ਅਨਿਆਂ ਦਾ ਕਾਰਨ ਬਣੇਗਾ। (a) ਜਿਥੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜੇ, ਜੋ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਵਿਛੋੜਨ ਲਈ ਸਨ, ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਉਥਲੇ ਵਿਚਾਰ ਜਾਂ ਕਲਪਨਾ ਅਤੇ ਫੈਂਟੇਸੀ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਧਾਰਿਤ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸਨ। (b) ਜਿਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ, ਜੋ ਦੇਰੀ ਅਭਿਯੋਜਨ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀ ਸੁਸਤੀ ਜਾਂ ਉਦਾਸੀਨਤਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਪਰ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਆਚਰਣ ਕਾਰਨ ਸੀ; ਜਾਂ ਜਿਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਗੈਰ-ਮਾਮੂਲੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਸਬੰਧੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। 1064-A-H; 1065-A-F1

ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਬਨਾਮ ਸਹਾਈ ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1981 ਐਸ.ਸੀ. 1442; ਅਰੁਣਾਚਲਮ ਬਨਾਮ ਸਭਾਨਾਥਨ ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1979 (ਐਸ.ਸੀ.) 1284 : [1979] 3 ਐਸ.ਸੀ. ਆਰ. 482; ਉੱਤਰ ਹਰਿਆਣਾ ਬਨਾਮ ਲਾਭਕੀਰ ਸਿੰਘ (1990) ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਜੇ 2744 (ਐਸ.ਸੀ.); ਉੱਤਰ ਰਾਜਸਥਾਨ ਬਨਾਮ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1982 ਐਸ.ਸੀ. 2007; 1983 2 ਐਸ.ਸੀ. ਆਰ. 535; ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਬਨਾਮ ਅਨਿਰੁਧ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1981 ਐਸ.ਸੀ. 1789; ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਬਨਾਮ ਹਾਕਿਮ ਸਿੰਘ ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1980 ਐਸ.ਸੀ. 184; ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਬਨਾਮ ਰਾਮਜਾ ਰਾਏ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1986, ਐਸ.ਸੀ. 1959; ਉੱਤਰ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਬਨਾਮ ਚੰਪਾਲਾਲ ਪੁੰਜਾਜੀ ਸ਼ਾਹ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1981 ਐਸ.ਸੀ. 1675; ਗੁਰੂਬਚਨ ਬਨਾਮ ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1990 ਐਸ.ਸੀ. 209 : 1989 (1) ਪੂਰਕ ਐਸ.ਸੀ. ਆਰ. 292; ਉੱਤਰ ਏ.ਪੀ. ਬਨਾਮ ਬੋਗਗਮ ਚੰਦਰਾਇਆਹ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1996 ਐਸ.ਸੀ. 1899; ਉੱਤਰ ਯੂ.ਪੀ. ਬਨਾਮ ਫੇਰੂ ਸਿੰਘ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1989 ਐਸ.ਸੀ. 1205 ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਬਨਾਮ ਪੁੱਸੂ 1983 ਏ.ਆਈ.ਆਰ 867 (ਐਸ.ਸੀ.) : [1983] 3 ਐਸ.ਸੀ. ਆਰ. 294 - ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

3. ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਖਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ: (i) ਪੀਡਬਲਿਊ-7 ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੀਡਬਲਿਊ-4 ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੀਡਬਲਿਊ-4 ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ। (ii) ਜਦੋਂ ਕਿ ਪੀਡਬਲਿਊ-1 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਿਊ-3 ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਜ਼ਬਤੀ ਸੂਚੀ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ, ਫਿਰ ਵੀ ਪੀਡਬਲਿਊ-3 ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤੀ ਸੂਚੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਦਸਤਖਤਕਾਰ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। (iii) ਪੀਡਬਲਿਊ-1 ਦਾ ਬਿਆਨ, ਜੋ ਕਿ ਜ਼ਬਤੀ ਸੂਚੀ ਦਾ ਗਵਾਹ ਵੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅੱਖੋਂ ਦੇਖਿਆ ਗਵਾਹ ਵੀ ਸੀ, ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਅਤੇ ਅੱਧੇ ਮਹੀਨੇ ਬਾਅਦ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਤਾਂ ਗਵਾਹ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੇਰੀ ਦਾ ਕੋਈ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। (iv) ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੀਡਬਲਿਊ-4 ਦਾ ਬਿਆਨ, ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਅੱਖੋਂ ਦੇਖਿਆ ਗਵਾਹ ਹੈ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਗਵਾਹ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਲਿਖਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਸੀ, ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਅਤੇ ਵੀਹ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਸ ਦੇਰੀ ਲਈ ਕੋਈ ਸਪਸ਼ਟੀਕਰਨ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਮਾਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਲਿਖਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। (v) ਪੀਡਬਲਿਊ-2, ਜੋ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਾਨ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਪੀਸੀਓ ਬੂਥ ਦਾ ਮਾਲਕ ਸੀ, ਘਟਨਾ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਕੋਈ ਜ਼ਖਮੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। (vi) ਜਦੋਂ ਕਿ ਸਰਕਾਰੀ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਤਿੰਨ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਵੱਧ ਬੰਬ ਸੁੱਟਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਦੋ ਧਮਾਕਿਆਂ ਦੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਮਿਲੇ; ਪਹਿਲਾ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਾਨ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਅਤੇ ਦੂਜਾ ਐਮ/ਐਸ ਆਦਿਤਿਆ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕਸ ਦੇ ਨੇੜੇ, ਜੋ ਪਹਿਲੇ ਧਮਾਕੇ ਦੀ ਥਾਂ ਤੋਂ 40-45 ਗਜ ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 52]

4. ਫਾਸਟ ਟ੍ਰੈਕ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪੀਡਬਲਿਊ-1, 3, 4 ਅਤੇ 7 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਨਜ਼ਰੀਏ ਨਾਲ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਪਛਾਣਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪੀਡਬਲਿਊ-7/ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਸਰਕਾਰੀ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ। ਇਸ ਲਈ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਫਾਸਟ-ਟ੍ਰੈਕ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਲਟਣਾ ਉਚਿਤ ਸਮਝਿਆ। ਹੋਰ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਝੂਠੇ ਬਿਆਨਬਾਜੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜੋ ਕਿ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਸਰਕਾਰੀ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅਤੇ ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿ 10ਵੀਂ ਮਾਰਚ, 2005 ਨੂੰ ਹੋਈ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਦੋ ਮੌਤਾਂ ਹੋਈਆਂ ਜੋ ਕਿ ਸੰਦੇਹ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਝੂਠੇ ਬਿਆਨਬਾਜੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। [ਪੈਰਾ 54, 57, 58]

ਐਲੀ ਬਨਾਮ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਰਾਜ ਐਅਰ 1955 ਐਸ.ਸੀ. 807; ਸਮਵਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਰਾਜ ਐਅਰ 1961 ਐਸ.ਸੀ. 715 - [1961] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 120; ਅਜਮੇਰ ਰਾਜ ਖੀਨਾ ਬਨਾਮ ਸੌਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਰਾਜ ਐਅਰ 1956 ਐਸ.ਸੀ. 217 - [1955] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1285; ਐਮ.ਜੀ. ਅਗਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਰਾਜ, ਐਅਰ 1963 ਐਸ.ਸੀ. 200 - [1963] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 405; ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਸਾਹੇਬਰਾਵ ਬੋਬਡੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਰਾਜ (1973) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 793 - [1974] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 489; ਰਮੇਸ਼ ਬਾਬੁਲਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਰਾਜ (1996) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 225 - [1996] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 267; ਅਜੀਤ ਸਾਵੰਤ ਮਜਗਾਈ ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਰਾਜ (1997) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 110 - [1997] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 444; ਰਮੇਸ਼ ਬਾਬੁਲਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਰਾਜ, (1996) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 225 - [1996] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 265; ਚੰਦਰੱਪਾ & ਓਰਸ. ਬਨਾਮ ਕਰਨਾਟਕ ਦੀ ਰਾਜ, (2007) 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 415 - [2007] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 630; ਨੇਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਰਾਜ (2009) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 351 - [2009] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 982 – ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ।

ਕੇਸ ਲਾ ਰੈਫਰੈਂਸ

ਐਅਰ 1934 ਪੀ.ਸੀ. 227(22) ਪੈਰਾ 20 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

ਐਅਰ 1955 ਐਸ.ਸੀ. 807 ਪੈਰਾ 21 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[1961] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 120 ਪੈਰਾ 21 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[1955] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 1285 ਪੈਰਾ 21 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[1963] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 405 ਪੈਰਾ 22 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[1974] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 489 ਪੈਰਾ 23 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[1996] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 265 ਪੈਰਾ 24 [1997] 3 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 444 ਪੈਰਾ 25 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ

[1996] 2 ਸੁਪਲ. ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 265 ਪੈਰਾ 26 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[2007] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 630 ਪੈਰਾ 27 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[2009] 6 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 982 ਪੈਰਾ 29 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1981 ਐਸ.ਸੀ. 1442 ਪੈਰਾ 30 (ਅ) 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[1979] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 482 ਪੈਰਾ 30 (ਅ) 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

(1990) ਕ੍ਰਿ.ਲਾ.ਜੇ 2274 (ਐਸ.ਸੀ.) ਪੈਰਾ 30 (ਅ) 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[1983] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 53 ਪੈਰਾ 30 (ਬੀ) (ਆਈ) (ਅ) 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1981 ਐਸ.ਸੀ. 879 ਪੈਰਾ 30 (ਬੀ) (ਆਈ) (ਸੀ) 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1980 ਐਸ.ਸੀ. 184 ਪੈਰਾ 30 (ਬੀ) (ਆਈ) (ਬੀ) 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[1983] 2 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 53 ਪੈਰਾ 30 (ਬੀ) (ਆਈ) (ਬੀ) 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[1979] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 482 ਪੈਰਾ 30 (ਬੀ) (ਆਈ) (ਡੀ) 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1986 ਐਸ.ਸੀ. 1959 ਪੈਰਾ 30 (ਬੀ) (ਆਈ) (ਈ) 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1981 ਐਸ.ਸੀ. 1675 ਪੈਰਾ 30 (ਬੀ) (ਆਈ) (ਐਫ) 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[1989] (1) ਸੁਪਲ ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 292 ਪੈਰਾ 30 (ਬੀ) (ਆਈ) (ਐਫ) 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1986 ਐਸ.ਸੀ. 1899 ਪੈਰਾ 30 (ਬੀ) (ਆਈ) (ਐਫ) 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1989 ਐਸ.ਸੀ. 1205 ਪੈਰਾ 30 (ਬੀ) (ਦੂਜਾ) (ਅ) 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[1983] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 294 ਪੈਰਾ 30 (ਬੀ) (ਦੂਜਾ) (ਅ) 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

[1982] 1 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ. 299 ਪੈਰਾ 30 (ਬੀ) (ਦੂਜਾ) (ਬੀ) 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ

ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲਾਤੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ: ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 111-113 ਦੇ 2015.

ਪਟਨਾ ਦੇ ਉੱਚ ਨਿਆਂਕਾਲਯ ਵਿੱਚ ਮਿਤੀ 05.08.2009 ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ (ਡੀ.ਬੀ.) ਨੰਬਰ 714, 747 ਅਤੇ 814 ਦੇ 2008.

ਮਿਸ ਪ੍ਰੇਮਾ ਸਿੰਘ, ਟੀ. ਮਹਿਪਾਲ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ।

ਸਾਕੇਤ ਸਿੰਘ, ਮਿਸਿਜ਼ ਨਿਰੰਜਨਾ ਸਿੰਘ, ਰੰਜਨ ਮੁਖਰਜੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਵਾਬਦੇਹ ਲਈ।

ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਨਾਗਰਥਨਾ ਜੇ. ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ।

1. ਇਹ ਅਪੀਲਾਂ ਅਪੀਲਕਰਤਾ - ਸੂਚਨਾਕਰਤਾ (ਪੀਡਬਲਯੂ-7 ਰਾਜੇਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ) ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਹਨ, ਜੋ ਕਿ 5ਵੀਂ ਅਗਸਤ, 2009 ਨੂੰ ਪਟਨਾ ਦੀ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਫੌਜਦਾਰੀ ਅਪੀਲ ਨੰਬਰ 714, 747 ਅਤੇ 814 ਦੇ 2008 ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ 26ਵੀਂ ਜੂਨ, 2008 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ 30ਵੀਂ ਜੂਨ, 2008 ਨੂੰ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੌਤ ਦੇ ਹਵਾਲੇ ਨੰਬਰ 13/2008 ਦਾ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦਿਆਂ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

2. ਮੁੰਗੇਰ ਦੀ ਫਾਸਟ ਟਰੈਕ ਕੋਰਟ-ਵੀ, ਅਤਿਰਿਕਤ ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਅਤੇ ਸੈਸ਼ਨ ਜੱਜ, (ਇਸਨੂੰ ਅੱਗੇ 'ਫਾਸਟ ਟਰੈਕ ਕੋਰਟ' ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਨੇ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ 26ਵੀਂ ਜੂਨ, 2008 ਨੂੰ ਇੱਥੇ ਦੇ ਜਵਾਬੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਪੇਂਦਰ ਰਾਮ, ਮਹਿੰਦਰ ਰਾਮ ਅਤੇ ਮੁੰਨਾ ਰਾਮ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ। 30ਵੀਂ ਜੂਨ, 2021 ਨੂੰ, ਫਾਸਟ ਟਰੈਕ ਕੋਰਟ ਨੇ ਉਪੇਂਦਰ ਰਾਮ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਜਿਸ ਨਾਲ 5000/- ਰੁਪਏ ਦਾ ਜੁਰਮਾਨਾ ਵੀ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜੁਰਮਾਨਾ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਹੋਣ 'ਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਇੱਕ ਸਾਲ ਲਈ ਸਖਤ ਕੈਦ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਭਾਰਤੀ ਦੰਡ ਸੰਹਿਤਾ (ਛੋਟੇ ਤੌਰ 'ਤੇ, 'ਆਈਪੀਸੀ') ਦੀ ਧਾਰਾ 302/34 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 120ਬੀ ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਅਤੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 504 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਇੱਕ ਸਾਲ ਲਈ ਸਖਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਵੀ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਅਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਧਾਰਾ 3/4 ਅਧੀਨ ਵਿਸਫੋਟਕ ਪਦਾਰਥ ਐਕਟ, 1908 ਅਧੀਨ ਅਪਰਾਧ ਲਈ ਦਸ ਸਾਲ ਲਈ ਸਖਤ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਸਜ਼ਾਵਾਂ ਇਕੱਠੀਆਂ ਚੱਲਣਗੀਆਂ। ਫਾਸਟ ਟਰੈਕ ਕੋਰਟ ਨੇ ਮੁੱਲਜ਼ਮ ਵਿੱਚ ਮੁੰਨਾ ਰਾਮ ਅਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਰਾਮ ਨੂੰ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302/34 ਨਾਲ ਪੜ੍ਹੀ ਗਈ ਧਾਰਾ 120ਬੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 3/4 ਅਧੀਨ ਵਿਸਫੋਟਕ ਪਦਾਰਥ ਐਕਟ, 1908 ਅਧੀਨ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ

ਜਾਣੀ ਸੀ। ਫਾਸਟ ਟਰੈਕ ਕੋਰਟ ਨੇ ਹਾਲਾਂਕਿ ਹੋਰ ਮੁੱਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿੱਚ ਫੈਂਟਸ ਮੰਡਲ, ਧੱਪੂ ਰਾਮ ਅਤੇ ਚੰਦਰਾਈਭਾਨੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

3. ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਹੈ ਕਿ ਵੀਰਵਾਰ 10 ਮਾਰਚ ਨੂੰ ਡੀ. 2005 ਨੂੰ ਸ਼ਾਮ 5.00 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਮੁਲਜ਼ਮ ਮਹਿੰਦਰ ਰਾਮ, ਉਪੇਂਦਰ ਰਾਮ, ਮੁੰਨਾ ਰਾਮ, ਧੱਪੂ ਰਾਮ, ਸਾਰੇ ਕਿਸ਼ੋਰੀ ਰਾਮ ਅਤੇ ਚੰਦਰਭਾਨੂ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਸਨ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਦੋ ਹੋਰ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਉਸ ਵੱਲ ਵਧੇ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਰਥਾਤ, ਰਾਜੇਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ (ਪੀਡਬਲਯੂ-7) ਅਤੇ ਮੁਖ਼ਬਰ ਵਜੋਂ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਤਾਂ ਉਸ ਦਾ ਸਾਰਾ ਪਰਿਵਾਰ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ ਇੱਕ ਬੰਬ ਦੁਆਰਾ. ਦੋਸ਼ੀ ਮੁੰਨਾ ਰਾਮ ਨੇ ਮੁਖਬਰ ਦੇ ਪਿਤਾ 'ਤੇ ਬੰਬ ਸੁੱਟਿਆ ਛੋਟੇ ਲਾਲ ਮਹਤੋ ਜੋ ਆਪਣੀ ਸੁਪਾਰੀ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਬੈਠਾ ਸੀ। ਪਿਛਲਾ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਸਿਰ ਦਾ ਕੁਝ ਹਿੱਸਾ ਉੱਡ ਗਿਆ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਦੋਸ਼ੀ ਮਹਿੰਦਰ ਰਾਮ ਨੇ ਓ.ਪੀ.ਵਰਮਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬੰਬ ਸੁੱਟਿਆ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦਾ ਸਿਰ ਉੱਡ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਅੱਗੇ, ਉਪੇਂਦਰ ਰਾਮ ਨੇ ਇਕ ਹੋਰ ਬੰਬ ਸੁੱਟਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਕੋਈ ਹੋਰ ਜ਼ਖਮੀ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਸੜਕ 'ਤੇ ਧਮਾਕਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਚੰਦਰਭਾਨੂ ਅਤੇ ਦੱਪੂ ਰਾਮ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਬਣਾਇਆ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਉਥੋਂ ਅੱਗੇ ਵਧਣਗੇ ਕਿਉਂਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਪੂਰਾ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆਏ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਕਾਬੂ ਕਰ ਲਿਆ ਕਿਸੇ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਸੀ ਗੰਭੀਰ ਰੂਪ 'ਚ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਮੁਲਜ਼ਮ ਧਮਕੀਆਂ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਫ਼ਰਾਰ ਹੋ ਗਏ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਮੁਖਬਰ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਸੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਵਿਕਰੀ ਅਤੇ ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਦੁਬਾਰਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਭੁਗਤਣੇ ਪੈਣਗੇ। ਦੋਸ਼ੀ-ਚੰਦਰਭਾਨੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਮੁਲਜ਼ਮ-ਮੁੰਨਾ ਰਾਮ ਨੂੰ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕੀਤੀ।

4. ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਹੋਰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਦੋਸ਼ੀ ਵੱਲੋਂ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਕਰੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਮ ਇਰਾਦੇ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਤਹਿਤ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੰਬ ਸੁੱਟੇ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਜਾਂ ਹੋਰਨਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ।

5. ਉਕਤ ਜਾਣਕਾਰੀ ਮਿਲਣ 'ਤੇ, ਕੋਤਵਾਲੀ ਪੀ.ਐਸ. ਵਿੱਚ ਕੇਸ ਨੰਬਰ 136/2005 ਮਿਤੀ 10ਵੀਂ ਮਾਰਚ, 2005 ਅਧੀਨ ਧਾਰਾਵਾਂ 302/34, 120B ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਅਤੇ ਧਾਰਾ 3/4 ਆਫ ਦ ਐਕਸਪਲੋਸਿਵ ਸਬਸਟੈਂਸਿਜ਼ ਐਕਟ, 1908 (ਇਸ ਨੂੰ 'ਐਕਟ' ਕਿਹਾ ਜਾਵੇਗਾ) ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ 7ਵੀਂ ਜੂਨ, 2005 ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਮੁੰਗੇਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਆਯਿਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਚਾਰਜਸ਼ੀਟ ਪੇਸ਼ ਕੀਤੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਆਈ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀਆਂ ਧਾਰਾਵਾਂ 302, 120B, 504, 225 ਅਤੇ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 3/4 ਅਧੀਨ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ਾਂ ਲਈ ਜਾਂਚ ਲੰਬਿਤ ਰੱਖੀ। 8ਵੀਂ ਜੂਨ, 2005 ਨੂੰ, ਮੁੱਖ ਨਿਆਯਿਕ ਮੈਜਿਸਟ੍ਰੇਟ, ਮੁੰਗੇਰ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਸੰਜੀਦਗੀ ਨਾਲ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ ਅਤੇ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 207 ਦੇ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੇਸ ਨੂੰ ਸੈਸ਼ਨਜ਼ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ 17ਵੀਂ ਜੂਨ, 2005 ਨੂੰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

6. ਕੇਸ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਐਡੀਸ਼ਨਲ ਡਿਸਟ੍ਰਿਕਟ ਜੱਜ-ਆਈ, ਮੁੰਗੇਰ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਫਿਰ 9ਵੀਂ ਦਸੰਬਰ, 2005 ਨੂੰ ਫਾਸਟ ਟ੍ਰੈਕ ਕੋਰਟ ਵਿੱਚ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਚਿੰਤਾਜਨਕ ਦੋਸ਼ਾਂ ਲਈ ਚਾਰਜ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਹਿੰਦੀ

ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਇਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਬੇਕਸੂਰ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਮੰਗ ਕੀਤੀ।

7. ਅਭਿਯੋਗ ਨੇ ਕੁੱਲ ਦਸ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਜਾਂਚ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਮੈਟੀਰੀਅਲ ਆਬਜੈਕਟਸ (ਐਮ.ਓਜ਼) ਦਾ ਧਿਆਨ ਰੱਖਿਆ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਧਾਰਾ 313 ਕ੍ਰਿ.ਪ੍ਰ.ਸੀ ਅਧੀਨ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ। ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਬੇਕਸੂਰ ਹਨ ਅਤੇ ਝੂਠੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਫਸਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਵੱਲੋਂ ਚਲਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਤੋਂ ਅਸ਼ੋਕ ਯਾਦਵ ਵੱਲੋਂ ਲਈ ਗਈ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਬਕਾਏ ਸਨ। ਅਸ਼ੋਕ ਯਾਦਵ ਤੋਂ ਉਕਤ ਬਕਾਏ ਮੰਗੇ ਗਏ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹਨਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਝਗੜਾ ਹੋ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੇ ਅਸ਼ੋਕ ਯਾਦਵ 'ਤੇ ਹਮਲਾ ਕੀਤਾ। ਨਤੀਜਤਨ, ਕੁਝ ਅਣਜਾਣ ਵਿਅਕਤੀ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਬੰਬ ਸੁੱਟੇ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਘਟਨਾਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਦਿੱਤਾ। ਕਿ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਧੱਪੂ ਰਾਮ ਦੀ ਚਾਹ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਨੂੰ ਲੁੱਟਿਆ ਅਤੇ ਕਿ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਝੂਠੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਫਸਾਇਆ।

8. ਅਸੀਂ ਮਿਸ ਪ੍ਰੇਰਣਾ ਸਿੰਘ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ; ਸ੍ਰੀ ਸਾਕੇਤ ਸਿੰਘ, ਰਾਜ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਅਤੇ ਸ੍ਰੀ ਰੰਜਨ ਮੁਖਰਜੀ, ਜਵਾਬਦੇਹ-ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕੀਤੀ ਹੈ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਹੈ।

9. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫਾਸਟ-ਟ੍ਰੈਕ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਕੇ ਸਹੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਸਾਡਾ ਧਿਆਨ ਪੀ.ਡਬਲਿਊs 3, 4, 5, 8, 9, ਅਤੇ 10 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵੱਲ ਖਿੱਚਿਆ ਅਤੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਇਹ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸ਼ੱਕ ਦੇ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਸਹੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਫਾਸਟ-ਟ੍ਰੈਕ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। ਮ੍ਰਿਤਕ ਛੋਟੇਲਾਲ ਮਹਤੋ ਦੇ ਪੁੱਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ-ਸੂਚਨਾਕਰਤਾ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-7 ਨੇ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਠੀਕ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ।

10. ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਖਿੱਚਦਿਆਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਗਲਤ ਨਤੀਜਿਆਂ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਕੇ ਫਾਸਟ-ਟ੍ਰੈਕ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟ ਦਿੱਤਾ ਹੈ।

11. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹੋਰ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਦਿਆਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਝੂਠੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇ, ਜੋ ਕਿ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਫਾਸਟ ਟ੍ਰੈਕ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਭਿਯੋਜਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅੱਖੀਂ ਦੇਖੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਸੀ।

12. ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬਰੀ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਫਾਸਟ ਟ੍ਰੈਕ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਆਈਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 302/34 ਦੇ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੀ

ਧਾਰਾ 120B ਅਤੇ ਹੋਰ ਧਾਰਾਵਾਂ ਅਧੀਨ ਗੰਭੀਰ ਅਪਰਾਧ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਦੋ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋਈ ਹੈ, ਇੱਕ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦਾ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਦੂਜਾ, ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮ੍ਰਿਤਕਾਂ 'ਤੇ ਸੁੱਟੇ ਗਏ ਬੰਬਾਂ ਦੇ ਕਾਰਨ। ਉਸ ਨੇ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਤੀਜਾ ਬੰਬ ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਸੁੱਟਿਆ ਸੀ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਸੱਟ ਨਾ ਲੱਗੀ ਪਰ ਇਹ ਕਿਸੇ ਵੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਉਸ ਦੀ ਬਰੀ ਹੋਣ ਦਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਬਣ ਸਕਦਾ।

13. ਉਲਟ, ਜਵਾਬਦੇਹ-ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ ਫਾਸਟ-ਟ੍ਰੈਕ ਕੋਰਟ ਦੇ ਗਲਤ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਲਟ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਕਿ ਫਾਸਟ-ਟ੍ਰੈਕ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਹ ਨੋਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਕਿ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਬੂਤ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਉੱਚਿਤ ਸੰਦੇਹ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕਰਦੇ ਅਤੇ ਬਾਵਜੂਦ ਇਸ ਦੇ ਦੋ ਦੋਸ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਲਗਾਈ ਗਈ ਸੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇੱਕ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਫੈਸਲੇ ਦੁਆਰਾ ਸਹੀ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਪਲਟ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਲਈ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੱਥੋਂ ਇਸ ਫੈਸਲੇ 'ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਦੀ ਮੰਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਅਪੀਲਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਯੋਗਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ, ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਖਾਰਜ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

14.ਸੰਬੰਧਿਤ ਪਾਰਟੀਆਂ ਲਈ ਪੇਸ਼ ਹੋ ਰਹੇ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲਾਂ ਨੂੰ ਸੁਣਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਬਿੰਦੂ ਉੱਠਣਗੇ:

a ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫਾਸਟ-ਟ੍ਰੈਕ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਲਟਣ ਵਿੱਚ ਸਹੀ ਸਿੱਧ ਕੀਤਾ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀ ਬਰੀ ਹੋ ਗਏ?

b ਕੀ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵੱਲੋਂ ਕੋਈ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਜਾਂ ਸੋਧ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ?

c ਕੀ ਆਦੇਸ਼?

15. ਫਾਸਟ-ਟ੍ਰੈਕ ਕੋਰਟ ਨੇ ਅਭਿਯੋਗ ਦਾ ਮਾਮਲਾ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਿਚਾਰਿਆ ਕਿ 10ਵੀਂ ਮਾਰਚ, 2005 ਨੂੰ ਲਗਭਗ 5.00 ਵਜੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਸੂਚਨਾਕਰਤਾ ਕੋਲ ਆਏ ਅਤੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਚੂੰਕਿ ਸੂਚਨਾਕਰਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ ਉਸ ਦੇ ਦੇਸੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਵਿਕਰੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਸਮੇਤ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਫਿਰ, ਦੋਸ਼ੀ ਮੁੰਨਾ ਰਾਮ ਨੇ ਆਪਣੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਫੜਿਆ ਬੰਬ ਸੁੱਟਿਆ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾਕਰਤਾ ਦੇ ਪਿਤਾ, ਛੋਟੇ ਲਾਲ ਮਹਤੋ, ਜੋ ਪਾਨ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਧਮਾਕੇ ਵਿੱਚ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਦੂਜਾ ਬੰਬ ਦੋਸ਼ੀ ਮਹਿੰਦਰ ਰਾਮ ਨੇ ਸੁੱਟਿਆ ਜਿਸ ਨਾਲ ਇੱਕ ਰਾਹਗੀਰ ਨਾਮ ਓ.ਪੀ. ਵਰਮਾ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਬੰਬ ਦੋਸ਼ੀ ਉਪੇਂਦਰ ਰਾਮ ਨੇ ਸੁੱਟਿਆ, ਜੋ ਸੜਕ 'ਤੇ ਫਟ ਗਿਆ। ਦੋਸ਼ੀ ਫਿਰ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਹ ਅਪਰਾਧ ਮ੍ਰਿਤਕ ਛੋਟੇ ਲਾਲ ਮਹਤੋ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪੁੱਤਰ ਪੀਡਬਲਯੂ-7 ਰਾਜੇਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ-ਸੂਚਨਾਕਰਤਾ, ਇਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਵੱਲੋਂ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਦੇ ਵਿਰੋਧ ਕਾਰਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

16. ਫਾਸਟ-ਟਰੈਕ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਇਹ ਸਾਬਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ ਰਿਹਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਧਾਪੂ ਰਾਮ ਦੀ ਚਾਹ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਨੂੰ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਲੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਹੋਰ ਕਿਹਾ ਕਿ

ਅਸ਼ੋਕ ਯਾਦਵ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਦੇ ਭੁਗਤਾਨ ਸਬੰਧੀ ਵਿਵਾਦ ਸਨ ਅਤੇ ਨਤੀਜਤਨ ਬਾਅਦ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸਾਥੀਆਂ ਨੇ ਬੰਬ ਫਟਾਏ।

17. ਪੀਡਬਲਿਊ 1, 2, 3 ਅਤੇ 4 ਜੋ ਕਿ ਅੱਖੋਂ ਦੇਖਣ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹ ਸਨ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਿਊ-7 ਯਾਨੀ ਕਿ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਨੂੰ ਫਾਸਟ ਟਰੈਕ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਸੁਸੰਗਤ ਮੰਨਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਅੱਖੋਂ ਦੇਖੀ ਗਵਾਹੀ ਨੇ ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਹਰ ਸੰਭਵ ਸੰਦੇਹ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਕੀਤਾ। ਤਦਨੁਸਾਰ, ਤਿੰਨ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਉਪਰੋਕਤ ਨੋਟ ਕੀਤੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ।

18. ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਰਿਕਾਰਡ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਾਸਟ ਟਰੈਕ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚੀ:

(i) ਕਿ ਪੀਡਬਲਿਊ-1, ਪੀਡਬਲਿਊ-3, ਪੀਡਬਲਿਊ-4 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਿਊ-7 ਇੱਕ-ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ, ਉਹ ਮ੍ਰਿਤਕ ਛੋਟੇ ਲਾਲ ਮਹਤੋ ਦੇ ਦਾਮਾਦ, ਚਚੇਰੇ ਭਰਾ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰ ਹਨ ਅਨੁਕ੍ਰਮਿਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ। ਪੀਡਬਲਿਊ-2 ਉਹ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਹੈ ਜੋ ਪੀਸੀਓ ਬੂਥ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਜੋ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਪਾਨ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਹੈ। ਪੀਡਬਲਿਊ-2 ਨੂੰ ਵੀ ਬੰਬ ਦੇ ਇੱਕ ਟੁਕੜੇ ਨਾਲ ਸੱਟ ਲੱਗੀ ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਛੋਟੇ ਲਾਲ ਮਹਤੋ 'ਤੇ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜੋ ਆਪਣੀ ਪਾਨ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਪੀਡਬਲਿਊ-8 ਨੇ ਵੀ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ। ਇਸ ਲਈ, ਪੀਡਬਲਿਊ-2 ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਿਊ-8 ਸੁਤੰਤਰ ਗਵਾਹ ਹਨ। ਪੀਡਬਲਿਊ-5 ਉਹ ਡਾਕਟਰ ਹੈ ਜਿਸਨੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦਾ ਪੋਸਟ-ਮਾਰਟਮ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਿਊ-9 ਅਤੇ 10 ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ (ਆਈਓਜ਼) ਹਨ।

(ii) ਕਿ ਕੁੱਲ ਮਿਲਾ ਕੇ ਤਿੰਨ ਬੰਬ ਸੁੱਟੇ ਗਏ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਛੋਟੇ ਲਾਲ ਮਹਤੋ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਬੰਬ ਸੜਕ 'ਤੇ ਫਟ ਗਿਆ। ਨਤੀਜਤਨ, ਜਨਤਾ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆ ਗਈ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਣਜਾਣ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਕਿ ਉਹ ਵਿਅਕਤੀ ਅਸ਼ੋਕ ਯਾਦਵ ਸੀ।

(iii) ਕਿ ਫੰਟਸ ਉਰਫ ਉਦੈ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਮੰਡਲ ਦਾ ਨਾਮ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਮਿਲਿਆ ਅਤੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਉਸਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਗਵਾਹੀ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਕਾਰਜ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਗਿਆ।

(iv) ਕੋਈ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹਾ ਕਾਰਜ ਧੱਪੂ ਰਾਮ ਅਤੇ ਚੰਦਰਭਾਨੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਇਆ ਨਹੀਂ ਗਿਆ ਸੀ।

v) ਨਤੀਜਤਨ, ਫੰਟਸ ਮੰਡਲ, ਧੱਪੂ ਰਾਮ ਅਤੇ ਚੰਦਰਭਾਨੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਖਿਲਾਫ ਲਗਾਏ ਗਏ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨਹੀਂ ਪਾਏ ਗਏ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

vi) ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ, ਪਾਇਆ ਗਿਆ ਕਿ ਉਪੇਂਦਰ ਰਾਮ, ਮੁੰਨਾ ਰਾਮ ਅਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਰਾਮ ਦੋਸ਼ੀ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਫਾਸਟ ਟ੍ਰੈਕ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਉਪਰੋਕਤ ਦੱਸੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ।

19. ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਅਪੀਲਾਂ ਅਤੇ ਮੌਤ ਸੰਦਰਭ ਨੰਬਰ 13/2008 ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ, ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੇ ਸਾਥ ਹੀ ਰਾਜ ਵੱਲੋਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸੁਝਾਅ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ, ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ:

“ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਾਨੂੰਨ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਸਹ-ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਬਰੀਕਰਨ ਸਿੰਪਲਟਰ ਦੂਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਬਰੀਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਦੋ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕਾਰਕ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਗਲਤ ਬਰੀਕਰਨ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇਣ ਦੀ ਕੋਈ ਵੀ ਗੈਰ-ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੂਜਿਆਂ ਵੱਲੋਂ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਮੰਗ ਦਾ ਆਧਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਇੱਕ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਣ ਵਾਲੇ ਗਵਾਹ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਇਸ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਹੋਰ ਸਾਵਧਾਨ ਹੋਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਨਾਲ ਜਾਂਚਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ। ਨਹੀਂ ਤਾਂ ਸਮਰੱਥ ਅਤੇ ਕਨਵਿੰਸਿੰਗ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਸਿਰਫ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕੋਈ ਸਵਤੰਤਰ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਘਟਨਾ ਇੱਕ ਵਿਅਸਤ ਸੜਕ 'ਤੇ ਵਾਪਰੀ ਸੀ। ਪਰ, ਕੁਝ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜਿੱਥੇ ਗਵਾਹ ਦਿਲਚਸਪੀ ਰੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਦੇ ਵਰਣਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਨੂੰ ਸਵਤੰਤਰ ਗਵਾਹ ਦੁਆਰਾ ਵੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਲੋੜ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਅੰਤ ਵਿੱਚ, ਇਸ ਲਈ, ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰੇਗਾ। ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਨੇੜਲੇ ਲੋਕ ਹੀ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਇੱਛੁਕ ਹੋਣਗੇ ਕਿ ਅਸਲੀ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬੁੱਕ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।”

ਉਪਰੋਕਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨਾਲ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਫਾਸਟ-ਟ੍ਰੈਕ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ 'ਤੇ ਲਾਗੂ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਮੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਤਦਨੁਸਾਰ, ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਕੇ ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ।

20.ਹੋਰ ਅੱਗੇ ਵਧਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਇਹ ਉਪਯੋਗੀ ਹੋਵੇਗਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀਕਰਨ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕਿਹੜਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਵੀ। ਸੀ.ਆਰ.ਪੀ.ਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 378 ਬਰੀਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲਾਂ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਵਿੱਚ, ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਕੌਂਸਲ ਦੀ ਨਿਆਇਕ ਕਮੇਟੀ ਨੇ ਸ਼ਿਓ ਸੁਆਰੂਪ ਬਨਾਮ ਆਰ. ਸਮਰਾਟ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ 1934 ਪੀ.ਸੀ 227 ਵਿੱਚ ਬਰੀਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਵਾਲੀ ਅਪੀਲੇਟ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਪ੍ਰਾਵਧਾਨਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਿਆ ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ:

"16. ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਹਾਲਾਂਕਿ ਭੁੱਲਿਆ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਬਰੀਕਰਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦੁੱਗਣਾ ਧਾਰਣਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬੇਗੁਨਾਹ ਮੰਨਣ ਦਾ ਧਾਰਣਾ ਉਸ ਨੂੰ ਕ੍ਰਿਮੀਨਲ ਜੁਰਿਸਪ੍ਰੂਡੈਂਸ ਦੇ ਮੂਲ ਸਿਦਾਂਤ ਅਧੀਨ ਉਪਲਬਧ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਉਸ ਸਮੇਂ ਤੱਕ ਬੇਗੁਨਾਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਸਾਬਤ ਨਾ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ। ਦੂਜਾ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਬਰੀਕਰਨ ਹਾਸਲ ਕੀਤਾ ਹੋਇਆ ਹੈ, ਇਸ ਲਈ ਉਸ ਦੀ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਦਾ ਧਾਰਣਾ ਜ਼ਰੂਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ ਪਰ ਮਜ਼ਬੂਤ, ਪੁਨਰਨਿਰਧਾਰਿਤ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤੀ ਨਾਲ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਪਰ ਕੋਡ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਅਤੇ ਤੱਥ ਉੱਤੇ ਆਪਣੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ,

ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਹਮੇਸ਼ਾ ਅਜਿਹੇ ਮਾਮਲਿਆਂ ਨੂੰ ਉਚਿਤ ਭਾਰ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰ ਦੇਵੇਗੀ ਜਿਵੇਂ ਕਿ (1) ਟਰਾਇਲ ਜੱਜ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਸਨੀਯਤਾ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ; (2) ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਦਾ ਧਾਰਣਾ, ਇੱਕ ਧਾਰਣਾ ਜ਼ਰੂਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀ ਕਿਉਂਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਟਰਾਇਲ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ; (3) ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ; ਅਤੇ (4) ਇੱਕ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਉਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਬਦਲਣ ਵਿੱਚ ਧੀਮਾਪਨ ਜੋ ਇੱਕ ਜੱਜ ਦੁਆਰਾ ਪਹੁੰਚਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦਾ ਲਾਭ ਉਠਾਇਆ ਸੀ। ਇਹ ਕਹਿਣਾ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕੇਵਲ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਅਪੀਲ ਦੇ ਆਚਰਣ ਵਿੱਚ ਨਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸ਼ਾਸਨ ਵਿੱਚ ਜਾਣੀਆਂ ਅਤੇ ਮਾਨਤਾਂ ਨਿਯਮਾਂ ਅਤੇ ਸਿਦਾਂਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕੰਮ ਕਰੇਗੀ।"

ਇਹ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬਰੀਕਰਨ ਨੂੰ ਉਲਟਣ ਅਤੇ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ।

21 ਐਲੀ ਬਨਾਮ ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੀ ਰਾਜਾ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1959 ਐਸ.ਸੀ. 807 ਵਿੱਚ, ਬਰੀਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਦਿਆਂ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਬਾਰੇ ਚਰਚਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਨਤੀਜੇ ਤੱਕ ਨਹੀਂ ਪਹੁੰਚਦੀ ਕਿ ਬਰੀਕਰਨ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਵਿਕ੍ਰਿਤ ਸੀ, ਉਹ ਇਸ ਨੂੰ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹਨ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਵਿਚਾਰ ਜੋ ਸੁਬਾ ਰਾਓ ਜੀ., (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਸੀ) ਨੇ ਸੰਵਤ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਰਾਜਸਥਾਨ ਦੀ ਰਾਜਾ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1961 ਐਸ.ਸੀ. 715: “9. ਪਿਛਲੀ ਚਰਚਾ ਨਾਲ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਨਤੀਜੇ ਨਿਕਲਦੇ ਹਨ: (1) ਇੱਕ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਉਸ ਸਬੂਤ ਉੱਤੇ ਪੂਰੀ ਤਾਕਤ ਹੈ ਜਿਸ ਉੱਤੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੀ ਨੀਂਹ ਹੈ; (2) ਸ਼ਿਓ ਸਵਰੂਪ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਰੱਖੇ ਗਏ ਸਿਦਾਂਤ ਅਜਿਹੀ ਅਪੀਲ ਦੇ ਨਿਪਟਾਰੇ ਲਈ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਲਈ ਇੱਕ ਸਹੀ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ; ਅਤੇ (3) ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਫੈਸਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵਰਤੀ ਗਈ ਵੱਖਰੀ ਭਾਸ਼ਾਵਿਧੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ, (i) 'ਮਜਬੂਤ ਅਤੇ ਜਬਰਦਸਤ ਕਾਰਨ', (ii) 'ਚੰਗੇ ਅਤੇ ਕਾਫੀ ਠੋਸ ਕਾਰਨ', ਅਤੇ (iii) 'ਮਜਬੂਤ ਕਾਰਨ' ਬਰੀ ਕਰਨ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਬੇਸ਼ੱਕ ਤਾਕਤ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਦਾ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਸਾਰੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਜਾਂਚਣ ਲਈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਨਤੀਜੇ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚਣ ਲਈ; ਪਰ ਇਸ ਨੂੰ ਕਰਦਿਆਂ ਉਹ ਨਾ ਕੇਵਲ ਰਿਕਾਰਡ ਉੱਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹਰ ਮਾਮਲੇ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਦਾ ਤੱਥਾਂ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਉੱਤੇ ਅਸਰ ਹੈ ਅਤੇ ਨੀਵਾਂ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਸਮਰਥਨ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤੇ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਵੀ ਵਿਚਾਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਉਹ ਕਾਰਨ ਵੀ ਆਪਣੇ ਫੈਸਲੇ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਹ ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬਰੀ ਕਰਨਾ ਉਚਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ।”

ਉਪਰੋਕਤ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਦੀ ਲੋੜ ਇਸ ਕਾਰਨ ਪੈਦਾ ਹੋਈ ਕਿਉਂਕਿ ਅਕਾਰ ਰਾਜੀਆ ਖਿਮਾਬਾਸ, ਸੌਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਰਾਜ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1956 ਐਸ.ਸੀ. 217 ਵਿੱਚ ਬਹੁਮਤ ਦੀਆਂ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਬੂਤਾਂ ਉੱਤੇ ਵੱਖਰਾ ਨਜ਼ਰੀਆ ਅਪਣਾਉਣ ਲਈ “ਇਹ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਕਿ ਮਜਬੂਤ ਅਤੇ ਜਬਰਦਸਤ ਕਾਰਨ ਹੋਣ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਗਲਤ ਸੀ।”

22. ਐਮ.ਜੀ. ਅਗਰਵਾਲ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਰਾਜ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1963 ਐਸ.ਸੀ. 200 ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਵਿਧਾਨ ਬੈਂਚ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਹੈ, ਜੋ ਗਜੇਂਦਰਗਡਕਰ, ਜੇ. (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਲਾਰਡਸ਼ਿਪ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੀ) ਦੁਆਰਾ ਬੋਲਿਆ ਗਿਆ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ (ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ) ਦਾ ਬਰੀ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਵਿੱਚ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਸਾਵਧਾਨੀ ਭਰਿਆ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਮਾਸੂਮੀਅਤ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ "ਇਸ ਗੱਲ ਨਾਲ ਜ਼ਰੂਰ ਕਮਜ਼ੋਰ ਨਹੀਂ

ਹੁੰਦਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਉਸ ਦੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।"

23. ਸ਼ਿਵਾਜੀ ਸਹਾਬਰਾਓ ਬੋਬਡੇ ਬਨਾਮ ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੀ ਰਾਜ, (1973) 2 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 793, ਕ੍ਰਿਸ਼ਨਾ ਅਇਯਰ, ਜੇ., ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ:

"ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ, ਸਾਡੀ ਨਿਆਇਕ ਉਤਸ਼ਾਹਤਾ ਲਈ ਮਾਸੂਮੀਅਤ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧਿਕ ਨਿਆਇਕ ਨਿਰਣਾਇਕਤਾ ਨੂੰ ਤਾਕਤਵਰ ਅਤੇ ਯਥਾਰਥਵਾਦੀ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਵਿਹਾਰਕ ਲੋੜ ਦੁਆਰਾ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਆਜ਼ਾਦ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦਾ ਪਿੱਛਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਨਾ ਦੇ ਤਰਕ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਦੇਣ ਲਈ ਕਿਨਾਰੇ ਦੇ ਮਾਸੂਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕੱਟਣ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।"

24. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਮੇਸ਼ ਬਾਬੁਲਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਬਨਾਮ ਗੁਜਰਾਤ ਦੀ ਰਾਜ, (1996) 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 225, ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ:

"ਜਦੋਂ ਕਿਸੇ ਬਰੀਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਉੱਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਲੱਭਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤੀਆਂ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਹਿਣਯੋਗ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਉਪਰੋਕਤ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਕਾਰਾਤਮਕ ਵਿੱਚ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਬਰੀਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੇੜਨਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਉਲਟ, ਜੇ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ, ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਦਿਆਂ, ਇਹ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬਰੀਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਉਪਰੋਕਤ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਬਰਕਰਾਰ ਨਹੀਂ ਰੱਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਤਾਂ ਉਹ ਤਦ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੀ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

ਉਪਰੋਕਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਅਤੇ ਮਕਸਦ ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿ ਕੋਈ ਵੀ ਨਿਆਂ ਦੀ ਗਲਤੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਕਿਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਬਰੀਕਰਨ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਬੇਕਸੂਰ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਨਹੀਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ।

25. ਅਜੀਤ ਸਾਵੰਤ ਮਜਗਾਵੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਪੰਜਾਬ, (1997) 7 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 110, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਸਿਧਾਂਤ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਜੋ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਰੀਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਖਿਲਾਫ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਅਤੇ ਗਵਰਨ ਕਰਨਗੇ:

"16. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਅਤੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿਧਾਂਤ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜੋ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਰੀਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਖਿਲਾਫ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਅਪੀਲ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਅਤੇ ਗਵਰਨ ਕਰਨਗੇ। ਇਹ ਸਿਧਾਂਤ ਅਣਗਿਣਤ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਤੈਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੁਹਰਾਏ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ:

(1) ਬਰੀਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਸਾਰੇ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ, ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ

ਸੁਣਨ ਸਮੇਂ ਉਸ ਕੋਲ ਜੋ ਅਧਿਕਾਰ ਹਨ, ਉਸ ਤੋਂ ਘੱਟ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ।

(2) ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਕੋਲ ਸਮੁੱਚੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਮੁੜ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਨਤੀਜਿਆਂ ਦੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਆਪਣੇ ਨਤੀਜੇ ਅਤੇ ਨਿਸ਼ਕਰਸ਼ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ, ਜੇਕਰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਨਤੀਜਾ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਭਾਰ ਖਿਲਾਫ ਹੈ, ਜਾਂ ਦੂਜੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵਿੱਚ, ਵਿਕ੍ਰਿਤ।

(3) ਬਰੀਕਰਨ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਨੂੰ ਉਲਟਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਉਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ ਜਿਸ 'ਤੇ ਬਰੀਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਆਧਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਨਾ ਕਰਨ ਲਈ ਆਪਣੇ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕਰਨੇ ਪਵੇਗਾ ਅਤੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਏ ਗਏ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ ਸਹਿਮਤ ਨਾ ਹੋਣਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀਕਰਨ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਹੈ।

(4) ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟਦਿਆਂ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣੀ ਪਵੇਗੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਅਜੇ ਵੀ ਲਾਗੂ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਉਸਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਰੀਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਹੋਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਅਤੇ ਪੁਖਤਾ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

(5) ਜੇਕਰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ, ਸਬੂਤਾਂ ਅਤੇ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਹੋਰ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਨਵੀਂ ਸਕ੍ਰੀਨਿੰਗ ਅਤੇ ਪੁਨਰਮੂਲਿਆਂਕਨ ਕਰਨ ਉੱਤੇ, ਇਸ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਦੀ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਹੋਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਵਾਜਬੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਲਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਹੈ।

(6) ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਅਤੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਗਵਾਹੀ ਬਾਕਸ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਚਰਣ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਕਰਨ ਦਾ ਲਾਭ ਸੀ।

(7) ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਸਟੇਜ 'ਤੇ ਵੀ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਮਿਲਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਸੀ। ਸ਼ੱਕ ਅਜਿਹਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜੋ ਇੱਕ ਸਮਝਦਾਰ ਵਿਅਕਤੀ ਈਮਾਨਦਾਰੀ ਅਤੇ ਜ਼ਮੀਰੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਬਾਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।"

26. ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਰਮੇਸ਼ ਬਾਬੁਲਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਗੁਜਰਾਤ, (1996 9 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 225 ਵਿੱਚ ਬਰੀਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਹੇਠਾਂ ਹੈ:

"7. ... ਬਰੀਕਰਨ 'ਤੇ ਫੈਸਲਾ ਸੁਣਾਉਂਦੇ ਸਮੇਂ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਭ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਲੱਭਣ ਦੀ ਲੋੜ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਟਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ, ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤੀਆਂ ਵਾਲੇ ਜਾਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਅਸਹਿਣਯੋਗ ਹਨ। ਜੇਕਰ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਉਪਰੋਕਤ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜਵਾਬ ਨਾਂ ਵਿੱਚ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਬਰੀਕਰਨ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਛੇੜਿਆ ਜਾਣਾ ਹੈ। ਉਲਟਾ, ਜੇਕਰ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਕਾਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਕਿ ਬਰੀਕਰਨ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਉਪਰੋਕਤ ਕਿਸੇ ਵੀ ਖਾਮੀ ਦੇ

ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਸਹਿਣਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਤਾਂ ਇਹ ਤਾਂ—ਅਤੇ ਤਾਂ ਹੀ—ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਰਕੇ ਆਪਣੇ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀ ਹੈ।"

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਚੰਦਰੱਪਾ & ਓਰਸ ਬਨਾਮ ਰਾਜ ਕਰਨਾਟਕ, (2007 4 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 415, ਨੇ ਉਜਾਗਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਬਰੀਕਰਨ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ ਸੁਣਦੇ ਸਮੇਂ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਫਰਕ ਹੈ। ਜਿਥੇ ਇਲਜ਼ਾਮ ਲਾਇਆ ਗਿਆ ਫੈਸਲਾ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਹੈ ਅਤੇ ਲਿਆ ਗਿਆ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਾਜਬੀ ਅਤੇ ਸੰਭਵ ਹੈ, ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਖਲ ਨਹੀਂ ਦੇਵੇਗੀ। ਇਹ ਇਸ ਲਈ ਹੈ ਕਿ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰੇਗੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਅਨੁਮਾਨ ਹੈ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਸ਼ੱਕ ਦਾ ਲਾਭ ਮਿਲਣ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਹੈ ਪਰ ਜੇਕਰ ਇਹ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕਰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਬਰੀਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨਾਲ ਭਿੰਨ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਰਜ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

28. ਕਈ ਫੈਸਲਿਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਬਰੀਕਾਰੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਸਮੇਂ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੱਢੇ:

"42. ਉਪਰੋਕਤ ਫੈਸਲਿਆਂ ਤੋਂ, ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰਿਤ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਬਰੀਕਾਰੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣ ਸਮੇਂ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਬਾਰੇ ਨਿਮਨਲਿਖਤ ਆਮ ਸਿਧਾਂਤ ਉਭਰਦੇ ਹਨ:

(1) ਇੱਕ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬਰੀਕਾਰੀ ਦੇ ਹੁਕਮ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਮੁੜ ਸਮੀਖਿਆ, ਪੁਨਰਮੂਲਿਆਂਕਨ ਅਤੇ ਵਿਚਾਰਣ ਦੀ ਪੂਰੀ ਸ਼ਕਤੀ ਹੈ।

(2) ਫੌਜਦਾਰੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਸੰਹਿਤਾ, 1973 ਅਜਿਹੀ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਉੱਤੇ ਕੋਈ ਸੀਮਾ, ਪਾਬੰਦੀ ਜਾਂ ਸ਼ਰਤ ਨਹੀਂ ਲਾਉਂਦੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਸਾਹਮਣੇ ਸਬੂਤਾਂ ਉੱਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਆਪਣਾ ਖੁਦ ਦਾ ਨਤੀਜਾ, ਤੱਥ ਅਤੇ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਉੱਤੇ, ਪਹੁੰਚ ਸਕਦੀ ਹੈ।

(3) "ਮਜਬੂਤ ਅਤੇ ਜਬਰਦਸਤ ਕਾਰਨ", "ਚੰਗੇ ਅਤੇ ਪਰਯਾਪਤ ਆਧਾਰ", "ਬਹੁਤ ਮਜਬੂਤ ਹਾਲਾਤ", "ਵਿਕ੍ਰਿਤ ਨਤੀਜੇ", "ਸਪੱਸ਼ਟ ਗਲਤੀਆਂ", ਆਦਿ ਵਰਗੇ ਵਿਭਿੰਨ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਬਰੀਕਾਰੀ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ ਵਿੱਚ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀਆਂ ਵਿਆਪਕ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਕਰਨ ਦੇ ਇਰਾਦੇ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਅਜਿਹੇ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਜਿਆਦਾਤਰ "ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਸਜਾਵਟ" ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹਨ ਜੋ ਕਿ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਬਰੀਕਾਰੀ ਨਾਲ ਦਖਲ ਦੇਣ ਵਿੱਚ ਹਿਚਕਿਚਾਹਟ ਨੂੰ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਨਾ ਕਿ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਕਰਨ ਅਤੇ ਆਪਣਾ ਖੁਦ ਦਾ ਨਤੀਜਾ ਕੱਢਣ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀ ਨੂੰ ਸੀਮਿਤ ਕਰਨ ਲਈ।

(4) ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇੱਕ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਕਿ ਬਰੀਕਾਰੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦੁੱਗਣਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਪਹਿਲਾਂ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੀ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਉਸ ਨੂੰ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਸਾਬਤ ਹੋਣ ਤੱਕ ਉਪਲਬਧ ਹੈ, ਜੋ ਕਿ ਫੌਜਦਾਰੀ ਨਿਆਂਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਮੂਲ ਸਿਧਾਂਤ ਅਧੀਨ ਹੈ ਕਿ ਹਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਬੇਗੁਨਾਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇਗਾ ਜਦ ਤੱਕ ਉਹ ਕਾਨੂੰਨ ਦੀ ਸਮਰੱਥ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ੀ ਸਾਬਤ ਨਾ ਹੋ ਜਾਵੇ। ਦੂਜਾ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੇ ਆਪਣੀ ਬਰੀਕਾਰੀ

ਹਾਸਲ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਰਾਜੇਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ ਬਨਾਮ ਬਿਹਾਰ ਰਾਜ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਆਦਿ। [ਨਾਗਰਥਨਾ, ਨਾਇਬ ਨਿਆਂਕਾ]

ਉਸ ਦੀ ਬੇਗੁਨਾਹੀ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਹੋਰ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ,
ਮੁੜ ਪੁਖਤਾ ਅਤੇ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ।

(5) ਜੇਕਰ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਦੋ ਉਚਿਤ ਨਤੀਜੇ ਸੰਭਵ ਹਨ, ਤਾਂ ਅਪੀਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੀ ਬਰੀਕਾਰੀ ਦੀ ਖੋਜ ਨੂੰ ਪਰੇਸ਼ਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ।

29. ਨੇਪਾਲ ਸਿੰਘ ਬਨਾਮ ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਰਾਜਾ – (2009) 12 ਐਸ.ਸੀ.ਸੀ. 351,

ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਉਲਟ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਬਰੀਕਾਰੀ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਮੁੜ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦਿਆਂ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਬਹਾਲ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਿਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

30. ਉਹ ਹਾਲਾਤ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਹੇਠ ਇਕ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਲਈ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੀ ਗਈ ਬਰੀਕਾਰੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਹਨ, ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

A) ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਬਰੀਕਾਰੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਨਾਲ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕਰਨ 'ਚ ਸਾਵਧਾਨੀ ਬਰਤਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ, ਖਾਸ ਕਰਕੇ ਜਦੋਂ ਬਰੀਕਾਰੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੋਵੇ। ਇਹ ਕੇਵਲ ਉਹਨਾਂ ਦੁਰਲੱਭ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੈ, ਜਿੱਥੇ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਗਲਤ ਤਰਕ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਅਤੇ ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਲੈ ਕੇ ਕਾਨੂੰਨੀ ਤੌਰ 'ਤੇ ਗਲਤ ਅਤੇ ਵਿਕ੍ਰਿਤ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਅਪਣਾਉਂਦਿਆਂ, ਕੁਝ ਸਭ ਤੋਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਤੱਥਾਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦਿਆਂ, ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ,

ਕਿ ਇਸ ਨੂੰ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ, ਸੰਵਿਧਾਨ ਦੇ ਲੇਖ 136 ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਵਰਤਦਿਆਂ, ਉਲਟਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਯੂ.ਪੀ. ਦੀ ਰਾਜਾ ਬਨਾਮ ਸਹਾਈ,
ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1981 ਐਸ.ਸੀ. 1442

B) ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ 'ਤੇ ਅਜਿਹੇ ਬੰਧਨ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਹਿਚਕਿਚਾਹਟ ਕਾਰਨ ਹਨ ਕਿ ਇਕ ਵਿਅਕਤੀ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਇਕ ਯੋਗ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਇਕ ਆਪਰਾਧਿਕ ਦੋਸ਼ ਤੋਂ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਨੂੰ ਹੋਰ ਪੜਤਾਲ ਦੀ ਚਿੰਤਾ ਅਤੇ ਤਣਾਅ ਨਾਲ ਦੋਬਾਰਾ ਸਾਹਮਣਾ ਨਾ ਕਰਨਾ ਪਵੇ, ਭਾਵੇਂ ਇਹ ਇਕ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਹੋਵੇ। ਅਰੁਲਚਲਮ ਬਨਾਮ ਸਦਾਮਨਾਥਨ,
ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1979 (ਐਸ.ਸੀ)
1284

ਜੇਕਰ ਇਕ ਬਰੀਕਾਰੀ ਦੇ ਆਦੇਸ਼ ਖਿਲਾਫ ਇਕ ਅਪੀਲ ਨੂੰ ਮਨੋਰੰਜਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਜਿਸ ਨੇ, ਵਾਜਬ ਅਤੇ ਭਾਰੀ ਕਾਰਣਾਂ ਨੂੰ ਦਰਜ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਇਕ ਅਟੱਲ, ਤਰਕਸੰਗਤ ਨਤੀਜੇ 'ਤੇ ਪਹੁੰਚਿਆ ਹੈ ਜੋ ਬਰੀਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸਹੀ ਠਹਿਰਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਹਰਿਆਣਾ ਦੀ ਰਾਜਾ ਬਨਾਮ ਲਾਭ ਕਿਸ਼ੋਰੀ ਸਿੰਘ, (1990) ਕ੍ਰਿ.ਲ.ਜੇ. 2274 (ਐਸ.ਸੀ) b ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕੁਝ ਮੌਕਿਆਂ

'ਤੇ, ਨੂੰ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਹਾਈਕੋਰਟ ਵੱਲੋਂ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਹਾਲਾਤ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਕਿਸੇ ਹੁਕਮ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਅਪੀਲ 'ਤੇ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ ਬਰੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣ ਦਾ ਹੁਕਮ ਪਾਸ ਕਰਨ ਦਾ, ਸੰਖੇਪ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਹੇਠ ਅਨੁਸਾਰ:

i) ਜਦੋਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਜਾਂ ਤਰਕ ਵਿਕ੍ਰਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ:

a) ਜਿੱਥੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਸ਼ੱਕ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਾਕਾਬਲ-ਏ-ਖੰਡਨ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਕਿ ਬਲਕਿ ਅਵਾਸਤਵਿਕ ਹਨ। [ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1984 ਐਸ.ਸੀ. 207]

ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਜਿੱਥੇ ਅੱਖਾਂ ਦੇਖੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਸਿੱਧੇ, ਸਰਬਸੰਮਤੀ ਖਾਤਿਆਂ ਨੂੰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਠੋਸ ਤਰਕ ਦੇ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। [ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸ਼ੰਕਰ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1981 ਐਸ.ਸੀ. 879]

b) ਜਿੱਥੇ ਪੀੜਤ ਨਾਲ ਇੱਕੋ ਘਰ ਵਿੱਚ ਰਹਿ ਰਹੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਆਂਤਰਿਕ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਹ 'ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਾਲੇ' ਗਵਾਹ ਸਨ; [ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਹਾਕਿਮ ਸਿੰਘ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1980 ਐਸ.ਸੀ. 184]

c) ਜਿੱਥੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਅਵਾਸਤਵਿਕ ਕਲਪਨਾ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਕਾਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਪਾਸੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣ ਲਈ ਨਿੱਜੀ ਮਕਸਦ ਸੀ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਗਵਾਹਾਂ ਦਾ ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਹਿੱਤ ਨਹੀਂ ਸੀ। [ਰਾਜਸਥਾਨ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਸੁਖਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1984 ਐਸ.ਸੀ. 207]

d) ਜਿੱਥੇ ਮਰਨ ਵਾਲੇ ਪੀੜਤ ਦੇ ਮਰਨ ਵੇਲੇ ਦੇ ਬਿਆਨ ਨੂੰ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਅਣਪਛਾਤੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਰੱਦ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਮੌਜੂਦ ਇੱਕ ਵਿਅਕਤੀ 'ਤੇ ਮਿਲੇ ਸੱਟ ਨੂੰ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। [ਅਰੁਣਾਚਲਮ ਬਨਾਮ ਸਾਧਨਾਂਥਮ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1979 ਐਸ.ਸੀ. 1284]

e) ਜਿੱਥੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ "ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਸਬੂਤ" ਦੇ ਬਜਾਏ "ਸੰਦੇਹ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਬੂਤ" ਦੇ ਮਾਨਕ ਦੀ ਬਜਾਏ ਅਵਾਸਤਵਿਕ ਮਾਨਕ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਸਬੂਤਾਂ ਦਾ ਖਾਮੀਆਂ ਵਾਲਾ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕੀਤਾ। [ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਰਾਜੂ ਰਾਮ, ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1986 ਐਸ.ਸੀ. 1959]

f) ਜਿੱਥੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਰਿਸਥਿਤੀਜਨਕ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕੀਤਾ, ਜੋ ਇੱਕ ਅਤਿਰੰਜਿਤ ਅਤੇ ਮਨਘੜੰਤ ਸਿਦਾਂਤ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸਨ, ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦਾਅਵੇ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਨ; [ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਚੰਪਾਲਾਲ ਪੁੰਜਾਜੀ ਸ਼ਾਹ] ਏ.ਆਈ.ਆਰ. 1981 ਐਸ.ਸੀ. 1675]

ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਸੰਦੇਹ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਅਤਿਵਾਦੀ ਭਕਤੀ ਕਾਰਨ ਬਰੀਕਰਨ ਆਧਾਰਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।[ਗੁਰੂਬਚਨ ਬਨਾਮ

ਸਤਪਾਲ ਸਿੰਘ, ਏਆਰ 1990 ਐਸ.ਸੀ. 209].

g. ਜਿੱਥੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਕਿ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਅਪਰਾਧ ਕਰਨ ਲਈ ਪਰਯਾਪਤ ਮੋਟੀਵ ਉਸ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਉਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਨੂੰ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸਿੱਧੇ ਸਬੂਤ ਮੌਜੂਦ ਸਨ, ਜਿਸ ਨਾਲ ਅਭਿਯੋਗ ਪੱਖ ਲਈ 'ਮੋਟੀਵ' ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨਾ ਗੈਰ-ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੋ ਗਿਆ। [ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਬੱਗਮ ਚੰਦਰਾਹੀਆ, ਏਆਰ 1986 ਐਸ.ਸੀ. 1899]

ii.ਜਿੱਥੇ ਬਰੀਕਰਨ ਨਾਲ ਭਾਰੀ ਅਨਿਆਇ ਹੋਣ ਦਾ ਖਤਰਾ ਹੋਵੇ:

a) ਜਿੱਥੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਨਤੀਜੇ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਵਿਛੋੜਿਆ, ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਉਥਲੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ ਆਧਾਰਿਤ ਸਨ, [ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਫੇਰਾ ਸਿੰਘ, ਏਆਰ 1989 ਐਸ.ਸੀ. 1205] ਜਾਂ ਕਲਪਨਾ ਅਤੇ ਫੈਂਟੇਸੀ ਵਿੱਚ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਧਾਰਿਤ ਹਲਕੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸਨ। [ਉੱਤਰ ਪ੍ਰਦੇਸ਼ ਦੇ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਪੁੱਸਾ 1983 ਏਆਰ 867 (ਐਸ.ਸੀ.)]

b) ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਹੋਈ, ਜੋ ਦੇਰੀ ਅਭਿਯੋਜਨ ਏਜੰਸੀਆਂ ਦੀ ਸੁਸਤੀ ਜਾਂ ਉਦਾਸੀਨਤਾ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਸੀ, ਸਗੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਆਚਰਣ ਕਾਰਨ ਸੀ; ਜਾਂ ਜਿੱਥੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਬਰੀ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ ਹੋਈ, ਜੋ ਇੱਕ ਮਾਮੂਲੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਅਪਰਾਧ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਨਹੀਂ ਸੀ।[ਮਹਾਰਾਸ਼ਟਰ ਦੇ ਰਾਜ ਬਨਾਮ ਚੰਪਾਲਾਲ ਪੁਨਾਜੀ ਸ਼ਾਹ, ਏਆਰ 1981 ਐਸ.ਸੀ. 1675]

[ਸ੍ਰੋਤ : ਦੁਰਗਾ ਦਾਸ ਬਸੂ – "ਦ ਕ੍ਰਿਮਿਨਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ, 1973" ਛੇਵਾਂ ਐਡੀਸ਼ਨ ਵੋਲ.II ਚੈਪਟਰ XXXIX]

31. ਉਪਰੋਕਤ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ, ਅਸੀਂ ਰਿਕਾਰਡ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਵਿਚਾਰਾਂਗੇ।

32. ਪੀ.ਡਬਲਯੂ-1, 3, 4 ਅਤੇ 7 ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹ ਹਨ ਮ੍ਰਿਤਕ ਛੋਟੇ ਲਾਲ ਮਹਤੋ ਦੇ ਜਵਾਈ, ਚਚੇਰੇ ਭਰਾ ਅਤੇ ਪੁੱਤਰਾਂ, ਕ੍ਰਮਵਾਰ. ਪੀ.ਡਬਲਯੂ.-1 ਨੇ ਆਪਣੇ ਐਗਜ਼ਾਮ-ਇਨ-ਚੀਫ਼ ਵਿਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਓ 10.03.2005 ਸ਼ਾਮ 05.00 ਵਜੇ, ਉਸਨੇ ਮੁੰਨਾ ਰਾਮ, ਮਹਿੰਦਰ ਰਾਮ, ਉਪੇਂਦਰ ਰਾਮ, ਦੱਪੂ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਨੇੜੇ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਲਾਲ ਮਹਤੋ (ਮ੍ਰਿਤਕ) ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਲੜਕੇ ਰਾਜੇਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ ਨੂੰ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ। ਉਸ ਮੁੰਨਾ ਰਾਮ ਨੇ ਛੋਟੇ ਲਾਲ ਮਹਤੋ 'ਤੇ ਬੰਬ ਸੁੱਟਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਮਹਿੰਦਰ ਦੇ ਕਾਰਨ ਓਪੀ ਵਰਮਾ ਦੀ ਵੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਰਾਮ ਨੇ ਉਸ 'ਤੇ ਬੰਬ ਸੁੱਟਿਆ। ਤੀਜਾ ਬੰਬ ਸੜਕ 'ਤੇ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਸ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਵੀ ਸੱਟ ਨਹੀਂ ਲੱਗੀ। ਉਸੇ ਸਮੇਂ 20 ਤੋਂ 25 ਵਿਅਕਤੀ ਆ ਗਏ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਅਸ਼ੋਕ ਯਾਦਵ ਨਾਂ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਕੁੱਟਮਾਰ ਕਰਨੀ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਉਸਨੂੰ, ਜਿਸਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਇਹ "ਸੁਣਿਆ" ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸੀ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੀ ਜਿਰ੍ਹਾ, ਪੀਡਬਲਯੂ-1 ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਨੂੰ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ

ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਰਾਜੇਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-7) ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੇਸ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਾਪਰੀ ਕਿਸੇ ਵੀ ਚੀਜ਼ ਬਾਰੇ ਅਗਿਆਨਤਾ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਹੈ ਘਟਨਾ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਛੋਟੇ ਲਾਲ ਮਹਤੋ ਉਸ ਦਾ ਹੈ ਸਹੁਰਾ. ਉਸ ਨੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਕਿ ਬੰਬ ਦੇ ਵਿਸਫੋਟ ਕਾਰਨ, ਸੀ ਇਲਾਕਾ ਧੂੰਏਂ ਨਾਲ ਢਕਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਸੁਪਾਰੀ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦੇ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਇਹ ਕਿਹਾ ਸੀ ਮਹਿੰਦਰ ਰਾਮ, ਉਪੇਂਦਰ ਰਾਮ ਅਤੇ ਧੱਪੂ ਰਾਮ ਉਸ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਆਏ ਅਤੇ ਸੀ ਆਪਣੇ ਸਹੁਰੇ ਨੂੰ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਛੋਟੇ ਲਾਲ ਮਹਤੋ ਨੇ ਅਜਿਹਾ ਨਾ ਕਰਨ ਦੀ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਸ਼ਰਾਬ ਨਾ ਵੇਚਣ ਲਈ ਵੀ। ਕਿ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਚਲੇ ਗਏ ਅਤੇ ਦਸ ਮਿੰਟ ਬਾਅਦ ਵਾਪਸ ਆਇਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਉਸਨੇ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ ਹੈ ਯਾਦ ਰਹੇ ਕਿ ਕੀ ਉਸਨੇ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉਪੇਂਦਰ ਰਾਮ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਹੈ ਨੇ ਰੌਲਾ ਪਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਰਾਮ ਨੂੰ ਮ੍ਰਿਤਕ ਨੂੰ ਫੜਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮਹਿੰਦਰ ਰਾਮ ਨੇ ਬੰਬ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਸੀ ਇਹ ਕਹਿਣਾ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਉਸਦੇ ਸਹੁਰੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਮੌਤ ਕਾਰਨ ਹੋਈ ਹੈ ਅਸ਼ੋਕ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਬੰਬ ਸੁੱਟਣਾ।

33. ਜਨਤਕ. ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-2/ਪ੍ਰਭਾਤ ਕੁਮਾਰ ਸਿੰਘ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਪੀ.ਸੀ.ਓ. (ਪਬਲਿਕ ਕਾਲ ਆਫਿਸ) ਬੂਥ ਚਲਾਉਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ 10.03.2005 ਨੂੰ ਲਗਭਗ 05.00 ਵਜੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ, ਉਹ ਬੂਥ 'ਤੇ ਸੀ। ਕਿ ਰਾਜੇਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-7) ਅਤੇ ਮਹੇਂਦਰ ਰਾਮ, ਉਪੇਂਦਰ ਰਾਮ ਅਤੇ ਧੱਪੂ ਰਾਮ ਵਿਚਕਾਰ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ। ਕਿ ਮੁੰਨਾ ਰਾਮ ਨੇ ਛੋਟੇ ਲਾਲ ਮਹਤੋ ਦੀ ਪਾਨ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਇੱਕ ਬੰਬ ਸੁੱਟਿਆ ਜੋ ਉਸਦੇ ਸਿਰ 'ਤੇ ਲੱਗਾ ਅਤੇ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸਦਾ ਸਿਰ ਉੱਡ ਗਿਆ। ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-2 ਵੀ ਬੰਬ ਦੇ ਟੁਕੜਿਆਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਵਿੱਚ ਆਇਆ ਅਤੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਕਿ ਉਹ ਛੋਟੇ ਲਾਲ ਮਹਤੋ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਹੈਰਾਨ ਰਹਿ ਗਿਆ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਦੁਕਾਨ ਬੰਦ ਕਰਕੇ ਉਥੋਂ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕ੍ਰਾਸ ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਦੌਰਾਨ ਉਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਧਮਾਕੇ ਤੋਂ ਤੀਹ ਮਿੰਟ ਬਾਅਦ ਉਥੋਂ ਚਲਾ ਗਿਆ।

34. ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਸੁਰੱਖਿਆ ਹੇਠ ਹੈ ਕਿਉਂਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵੱਲੋਂ ਧਮਕੀ ਮਿਲੀ ਹੈ ਕਿ ਜੇ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਗਵਾਹੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਪਰਿਣਾਮਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਇਸੇ ਕਾਰਨ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-3 / ਨਰੇਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ @ ਨਰੇਸ਼ ਮਹਤੋ ਕੋਲ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ 10.03.2005 ਨੂੰ, ਉਸ ਨੇ ਮੁੰਨਾ ਰਾਇ (ਪੜ੍ਹਨਾ ਜਾਵੇ “ਮੁੰਨਾ ਰਾਮ”) ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਾਨ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਣਜਾਣ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨਾਲ ਗਾਲੀਆਂ ਕੱਢਦਿਆਂ ਦੇਖਿਆ, ਕਹਿੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਹਰ ਇੱਕ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਉਸਦਾ ਭਰਾ ਰਾਜੇਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-7) ਆਪਣੇ ਘਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਇਆ ਅਤੇ ਮੁੰਨਾ ਰਾਇ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪੂਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਬੰਬ ਨਾਲ ਉੱਡਾ ਦੇਵੇਗਾ। ਅਜਿਹੀ ਧਮਕੀ ਦੇ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਥਾਂ ਛੱਡ ਕੇ ਚਲਾ ਗਿਆ ਸੀ ਪਰ ਦਸ ਮਿੰਟ ਬਾਅਦ ਮਹੇਂਦਰ ਰਾਇ, ਉਪੇਂਦਰ ਰਾਇ (ਪੜ੍ਹਨਾ ਜਾਵੇ “ਉਪੇਂਦਰ ਰਾਮ”) ਅਤੇ ਹੈਪੀ ਰਾਇ (ਪੜ੍ਹਨਾ ਜਾਵੇ “ਧਾਪੂ ਰਾਮ”) ਨਾਲ ਵਾਪਸ ਆਇਆ। ਕਿ ਮੁੰਨਾ ਰਾਇ ਨੇ ਪਾਨ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਬੰਬ ਸੁੱਟਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦਾ ਪਿਤਾ ਬੈਠਾ ਸੀ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਸਿਰ ਉੱਡ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਮਰ ਗਿਆ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਬੰਬ ਮੁੰਨਾ ਰਾਇ ਨੇ ਫਟਾਇਆ ਅਤੇ ਇੱਕ ਰਾਹਗੀਰ, ਜਿਸ ਦਾ ਨਾਮ ਓ.ਪੀ. ਵਰਮਾ ਸੀ, ਮਰ ਗਿਆ। ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਨੇੜੇ ਗਿਆ ਅਤੇ ਰੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀ ਹੋਇਆ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਜ਼ਬਤੀ ਸੂਚੀ 'ਤੇ ਹੋਰ ਕਿਸ ਕਿਸ ਨੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਸਨ ਜਿਸ 'ਤੇ

ਉਸਦੇ ਦਸਤਖਤ ਮਿਲੇ ਸਨ। ਜਦੋਂ ਉਸ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀ ਮੁੰਨਾ ਰਾਇ, ਮਹੇਂਦਰ ਰਾਇ, ਉਪੇਂਦਰ ਰਾਇ, ਹੈਪੀ ਰਾਇ, ਭਾਨੂ ਜੀ (ਚੰਦਰਭਾਨੂ ਪ੍ਰਸਾਦ) ਨੂੰ ਪਛਾਣਿਆ, ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਛਾਣਿਆ, ਜੋ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਚੰਦਰਭਾਨੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ।

35. ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-3 / ਨਰੇਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ ਨਰੇਸ਼ ਮਹਤੋ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ 'ਤੇ 10.03.2005, ਉਸਨੇ ਮੁੰਨਾ ਰਾਏ ("ਮੁੰਨਾ ਰਾਮ" ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਨੂੰ ਦੇਖਿਆ। ਉਸ ਦੀ ਸੁਪਾਰੀ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਣਪਛਾਤੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢੀਆਂ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਕਾਰੋਬਾਰ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਉਸਦਾ ਭਰਾ ਰਾਜੇਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ (ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-7) ਆਪਣੇ ਘਰ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਆਇਆ ਅਤੇ ਮੁੰਨਾ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਰਾਏ ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਦੇ ਪੂਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਉਡਾ ਦੇਵੇਗਾ ਬੰਬ ਅਜਿਹੀ ਧਮਕੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਹ ਦਸ ਮਿੰਟ ਬਾਅਦ ਹੀ ਵਾਪਸ ਜਾਣ ਲਈ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਚਲਾ ਗਿਆ ਮਹਿੰਦਰ ਰਾਏ, ਉਪੇਂਦਰ ਰਾਏ ਦੇ ਨਾਲ ("ਉਪੇਂਦਰ ਰਾਮ" ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ) ਅਤੇ ਹਪੂ ਰਾਏ ("ਧੱਪੂ ਰਾਮ" ਵਜੋਂ ਪੜ੍ਹਿਆ ਜਾਣਾ)। ਉਹ ਮੁੰਨਾ ਰਾਏ ਨੇ ਸੁੱਟ ਦਿੱਤਾ ਸੁਪਾਰੀ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਬੈਠੇ ਸਨ, ਇੱਕ ਬੰਬ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਜਿਸ ਨਾਲ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦਾ ਸਿਰ ਉੱਡ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਇੱਕ ਹੋਰ ਬੰਬ ਧਮਾਕਾ ਮੁੰਨਾ ਰਾਏ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪੈਦਲ ਯਾਤਰੀ, ਅਰਥਾਤ, ਓ.ਪੀ. ਵਰਮਾ ਨੇ ਕੀਤਾ ਸੀ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਕੋਲ ਜਾ ਕੇ ਰੋਣ ਲੱਗ ਪਿਆ। ਉਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੀ ਹੋਇਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਹੋਰ ਕਿਸ ਨੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਹਨ ਜ਼ਬਤ ਸੂਚੀ ਜਿਸ 'ਤੇ ਉਸਦੇ ਦਸਤਖਤ ਮਿਲੇ ਹਨ। ਜਦਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪਛਾਣ ਕੀਤੀ ਦੋਸ਼ੀ ਮੁੰਨਾ ਰਾਏ, ਮਹਿੰਦਰ ਰਾਏ, ਉਪੇਂਦਰ ਰਾਏ, ਹੈਪੂ ਰਾਏ, ਭਾਨੂ ਜੀ (ਚੰਦਰਭਾਨੁ ਪ੍ਰਸਾਦ) ਨੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਛਾਣਿਆ, ਜੋ ਸੀ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ। ਉਸਨੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਚੰਦਰਭਾਨੁ ਪ੍ਰਸਾਦ।

36. ਉਸ ਦੀ ਕ੍ਰਾਸ-ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਦੁਸ਼ਮਣੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿਚਕਾਰ "ਨਿਓਤਾ ਪਹਿਲਾਨੀ" (ਸੱਦੇ ਆਦਾਨ-ਪ੍ਰਦਾਨ) ਹੋਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਨਕਾਰਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਅਤੇ ਅਸ਼ੋਕ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੁੰਨਾ ਰਾਇ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਝਗੜਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਨਕਾਰਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਅਸ਼ੋਕ ਯਾਦਵ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਹ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਆ ਕੇ ਬੰਬ ਸੁੱਟ ਗਏ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਨਕਾਰਿਆ ਹੈ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੇ ਦਿਨ ਹਾਪੂ ਦੀ ਚਾਹ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਲੁੱਟੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਨਕਾਰਿਆ ਹੈ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਏ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਪੰਜ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਆ ਗਈ ਸੀ। ਕਿ ਸਟੇਸ਼ਨ ਹਾਊਸ ਅਫਸਰ, ਕੋਤਵਾਲੀ ਪੀ.ਐਸ. ਨੇ ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਸ ਦੀ ਫਰਦਬਿਆਨੀ ਦਾ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਰਾਜੇਸ਼, ਉਮੇਸ਼, ਹੋਰ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-3 ਦਾ ਬਿਆਨ ਲਿਆ। ਕਿ ਦਿਆਰਾ ਨੇ ਅਦਾ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਫਰਦਬਿਆਨੀ ਲਿਖੀ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਇੱਕ ਪਲੇਡਗਿਨ 'ਤੇ ਉਸ ਦੇ ਦਸਤਖਤ ਲਏ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਕੀ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾ ਵੱਲੋਂ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਰਜਿਸਟਰ ਕਰਨ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀ ਵਿੱਚ ਕੀ ਲਿਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿਉਂਕਿ ਜਦੋਂ ਅਜਿਹੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ ਤਾਂ ਉਹ ਸੌਂ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਇਹ ਕਿ, ਉਸ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਮੁੰਨਾ ਰਾਏ ਅਤੇ ਅਣਜਾਣ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਉਸ ਦੀ ਪਾਨ

ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਤੇ ਆ ਕੇ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਣੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ। ਇਹ ਕਿ ਉਹ ਇਹ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕੀ ਉਸ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਕਿ ਬੰਬ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਦੁਆਰਾ ਫਟਾਏ ਗਏ ਸਨ।

37. ਉਮੇਸ਼ ਪਾਸਾਦ ਰਾਏ ਪੀਡਬਲਿਊ-4 ਹੈ ਜਿਸ ਨੇ ਮਹਿੰਦਰ ਰਾਏ, ਉਪੇਂਦਰ ਰਾਏ, ਮੁੰਨਾ ਰਾਏ, ਧੱਪੀ ਰਾਏ ਦੀਆਂ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਜੋ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਕੰਮ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਵੇਗਾ ਜਾਂ ਰੁਕਾਵਟ ਪਾਵੇਗਾ ਉਸ ਨੂੰ ਬੰਬ ਨਾਲ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ। ਮੁੰਨਾ ਰਾਏ ਨੇ ਫਿਰ ਪਾਨ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਇੱਕ ਬੰਬ ਸੁੱਟਿਆ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਛੋਟਾ ਲਾਲ ਮਹਤੋ ਬੈਠਾ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਉਸ ਦਾ ਸਿਰ ਉੱਡ ਗਿਆ। ਮਹਿੰਦਰ ਰਾਏ ਨੇ ਫਿਰ ਦੂਜਾ ਬੰਬ ਸੁੱਟਿਆ ਜੋ ਇੱਕ ਰਾਹਗੀਰ, ਓ.ਪੀ. ਵਰਮਾ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਜੋ ਐਮ/ਐਸ. ਆਦਿਤਿਆ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਤੀਜਾ ਬੰਬ ਉਪੇਂਦਰ ਰਾਏ ਨੇ ਫਟਾਇਆ ਜੋ ਸੜਕ 'ਤੇ ਡਿੱਗਾ ਅਤੇ ਫਟ ਗਿਆ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਛੋਟੇ ਲਾਲ ਮਹਤੋ ਦੀ ਲਾਸ਼ ਦੇ ਨੇੜੇ ਗਿਆ ਅਤੇ ਰੋਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਬੰਬਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣ ਕੇ ਕਈ ਲੋਕ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ। ਇਹ ਕਿ ਛੋਟੇ ਲਾਲ ਮਹਤੋ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਉਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਬਣਾਈ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਸਨ।

38. ਆਪਣੀ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਛੋਟੇ ਲਾਲ ਮਹਤੋ ਉਸ ਦੇ ਚਾਚਾ ਸਨ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਭਰਾਵਾਂ ਰਾਜੇਸ਼ ਅਤੇ ਨਰੇਸ਼ (ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਪੁੱਤਰ) ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਮੌਜੂਦ ਝਗੜਾ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਕਿ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸ ਨੇ ਨੇੜਲੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ, ਪਰ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਨੂੰ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਜੋ ਦਸ ਮਿੰਟਾਂ ਬਾਅਦ ਆਏ। ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਘਟਨਾ ਦੇ ਦਿਨ ਉਸ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਫਰਦਬਿਆਨੀ ਉਸ ਦੀ ਅਪਣੀ ਲਿਖਤ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਇੱਕ ਵਕੀਲ ਹੈ, ਫਰਦਬਿਆਨੀ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜੇਸ਼ ਅਤੇ ਅਸ਼ੋਕ ਵਿਚਕਾਰ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਸਬੰਧੀ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਸੱਚ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੇ ਵਿਵਾਦ ਦੌਰਾਨ ਇੱਕ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਅਣਜਾਣ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਨੇ ਬੰਬ ਫਟਾਏ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦਾ ਚਾਚਾ ਅਤੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਵਿਅਕਤੀ ਮਾਰੇ ਗਏ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਨਰੇਸ਼ ਰਾਜੇਸ਼ ਜਾਂ ਉਸ ਦੇ ਘਰ 'ਤੇ ਕੋਈ ਬੰਬ ਨਹੀਂ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ। ਇਹ ਕਿ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਅਤੇ ਵੀਹ ਦਿਨ ਬਾਅਦ, ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਗਿਆ ਕਿਉਂਕਿ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉਸ ਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕਰਨ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਇਹ ਕਿ, ਜਦੋਂ ਪਹਿਲਾ ਬੰਬ ਫਟਿਆ ਤਾਂ ਇੱਕ ਭਗਦੜ ਮੱਚ ਗਈ ਅਤੇ ਉਹ ਇਹ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕੀ ਦੁਕਾਨਦਾਰਾਂ ਨੇ ਆਪਣੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਬੰਦ ਕਰਨੀਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਸਨ ਕਿਉਂਕਿ ਬਹੁਤ ਹਨੇਰਾ ਸੀ। ਇਹ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਐਸ.ਪੀ. ਅਤੇ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਦੇ ਸੁਪਰਵਿਜ਼ਨ ਨੋਟ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹੇ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਐਸ.ਪੀ. ਨੇ ਰਾਜੇਸ਼ ਆਦਿ ਦੇ ਘਰ ਤੋਂ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਬਰਾਮਦ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ-ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੱਤੇ ਸਨ।

39. ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-7/ਰਾਜੇਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਜੋ ਕਿ ਮ੍ਰਿਤਕ ਛੋਟੇ ਲਾਲ ਮਹਤੋ ਦਾ ਪੁੱਤਰ ਅਤੇ ਇਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਹੈ। ਆਪਣੀ ਮੁੱਖ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਕਿ 10.03.2005 ਨੂੰ ਲਗਭਗ 05:00 ਵਜੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰ ਦੇ ਦਰਵਾਜੇ ਤੇ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਮਹੇਂਦਰ ਰਾਇ, ਉਪੇਂਦਰ ਰਾਇ ਅਤੇ ਮੁੰਨਾ ਰਾਇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਣਜਾਣ ਵਿਅਕਤੀ ਉਸਦੇ ਘਰ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆਏ, ਧਮਕੀ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਉਹ ਉਸਦੇ ਪੂਰੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਬੰਬ ਨਾਲ ਉਡਾ ਦੇਣਗੇ। ਤੁਰੰਤ ਹੀ, ਮੁੰਨਾ ਰਾਇ ਨੇ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਿਆਂਦਾ ਬੰਬ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਛੋਟੇ ਲਾਲ ਮਹਤੋ 'ਤੇ ਸੁੱਟਿਆ ਜੋ ਕਿ ਆਪਣੀ ਪਾਨ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਵਿੱਚ ਬੈਠੇ ਸਨ

ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਸਿਰ ਦਾ ਪਿੱਛਲਾ ਹਿੱਸਾ ਉਡ ਗਿਆ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸਦੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ। ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਮਹੇਂਦਰ ਰਾਇ ਨੇ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬੰਬ ਐਮ/ਐਸ. ਅਦਿਤੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਸੁੱਟਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਓ.ਪੀ.ਵਰਮਾ, ਇੱਕ ਰਾਹਗੀਰ, ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ, ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਉਸਦਾ ਸਿਰ ਉਡ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਵੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਮਰ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਉਪੇਂਦਰ ਰਾਇ ਨੇ ਬੰਬ ਸੁੱਟਿਆ ਜੋ ਸੜਕ 'ਤੇ ਡਿੱਗਾ ਅਤੇ ਫਟ ਗਿਆ। ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਫਿਰ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਧਮਕਾਇਆ ਅਤੇ ਮੌਕੇ ਤੋਂ ਫਰਾਰ ਹੋ ਗਏ। ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਦਾ ਕਾਰਨ ਇਹ ਸੀ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦਾ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਧੰਦਾ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਨੇ ਇਸ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਇੱਕ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਅਤੇ ਇੱਕ ਸਾਂਝੀ ਮਨਸ਼ਾ ਸੀ ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਹੱਤਿਆ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਉਸ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਆਪਣੇ ਦਸਤਖਤ ਹੇਠ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਦਾਖਲ ਕੀਤੀ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਨੰਬਰ 2/2)। ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਸਰੀਰ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਸਮੀਖਿਆ ਰਿਪੋਰਟ ਉਸਦੀ ਹਾਜ਼ਰੀ ਵਿੱਚ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਇਸ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਨੰਬਰ 4/1)। ਉਸ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਛੇ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਵੀ ਕੀਤੀ।

40. ਆਪਣੀ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਚੰਦ੍ਰਭਾਨੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਘਟਨਾ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੰਤ ਤੱਕ ਧੱਪੂ ਰਾਇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ। ਜੋ ਲਿਖਤੀ ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਉਸ ਨੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਉਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਕੁਝ ਸੁਣਿਆ ਗਿਆ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ। ਸ਼ਿਕਾਇਤ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ 06:00 ਵਜੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਆਪਣਾ ਕੇਸ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਨਿੱਜੀ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਲਗਾਇਆ ਸੀ। ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਉਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹ ਕੇ ਨਹੀਂ ਸੁਣਾਈ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਕੀ ਲਿਖਿਆ ਹੈ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਉਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਉਲਲੇਖ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਵਿਰੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ। ਕਿ ਉਸਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਸੀ, ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਿਖੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸਿਰਫ ਵਿਰੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਿਆ ਅਤੇ ਸਮਝਿਆ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਿ ਉਸਦੇ ਭਰਾਵਾਂ ਜਾਂ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਵੀ ਕੇਸ ਡਾਇਰੀ, ਸੁਪਰਵਿਜ਼ਨ ਨੋਟ ਅਤੇ ਵਿਰੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਨੂੰ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਪੜ੍ਹਿਆ।

ਬ 41. ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਹੈ ਕਿ ਮਹੇਂਦਰ, ਉਪੇਂਦਰ, ਮੁੰਨਾ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਜਾਂ ਮੁਕੱਦਮਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਘਟਨਾ ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ, ਉਸਦੇ ਪਿਤਾ ਅਤੇ ਮੁੰਨਾ ਵਿਚਕਾਰ ਕੁਝ ਗਰਮਾ ਗਰਮੀ ਦੀ ਗੱਲਬਾਤ ਹੋਈ ਸੀ, ਪਰ ਉਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਤੱਥ ਨੂੰ ਪਹਿਲੀ ਸੂਚਨਾ ਰਿਪੋਰਟ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਵਿਰੋਧ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਪੁਲਿਸ ਅੱਗੇ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਕੋਈ ਵਿਵਾਦ ਸੀ। ਉਹ ਇਹ ਵੀ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਸੂਚਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਤੇ ਲਗਭਗ 05.00 ਅਤੇ 05.30 ਵਜੇ ਪੁੱਜੀ, ਪਰ ਉਹ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਖਾਸ ਪੁਲਿਸ ਅਧਿਕਾਰੀ ਉੱਥੇ ਆਇਆ ਸੀ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਵੀ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਨੇ ਫਰਦਬਯਾਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਾਂ ਉਪੇਂਦਰ, ਉਸਦੇ ਭਰਾ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਉਸੇ ਦਿਨ ਪੁਲਿਸ ਦੁਆਰਾ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਪਰ ਉਸਦਾ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

42. ਅੱਗੇ, ਉਸਦੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਵਿੱਚ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-7 ਨੇ ਹੋਰ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ, ਐਸਪੀ ਜਾਂ ਡੀਐਸਪੀ ਅੱਗੇ ਕੋਈ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਘਟਨਾ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਸ਼ਾਮ 4.00 ਤੋਂ 04.30 ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਮੁਲਜ਼ਮਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਦੁਰਵਿਵਹਾਰ

ਕੀਤਾ। ਗੈਰ-ਸੰਸਦੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਪਿੰਡ ਵਾਸੀ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਬਰਦਾਸ਼ਤ ਨਹੀਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਸਨ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਹ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਬਦਸਲੂਕੀ ਕੀਤੀ। ਦੋਸ਼ੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਚਲੇ ਗਏ। ਉਸ ਨੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਬਿਆਨ ਦੇਣ ਤੋਂ ਵੀ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਇਹ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ ਕਿ ਉਪੇਂਦਰ ਰਾਏ ਨੇ ਬੰਬ ਨੂੰ ਵਿਸਫੋਟ ਕੀਤਾ ਜੋ ਕਿ ਹਮਲੇ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਫਟ ਗਿਆ ਸੜਕ. ਉਸ ਨੇ ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਦਿੱਤੇ ਬਿਆਨ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਐਸਪੀ ਅਤੇ ਡੀਐਸਪੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮਹਿੰਦਰ ਰਾਏ ਦੁਆਰਾ ਮੈਸਰਜ਼ ਨੇੜੇ ਬੰਬ ਵਿਸਫੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਦਿਤੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕਸ, ਜਿਸ ਨੇ ਇੱਕ ਰਾਹਗੀਰ ਓਪੀ ਵਰਮਾ ਨੂੰ ਟੱਕਰ ਮਾਰ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਦੀ ਮੌਕੇ 'ਤੇ ਹੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਸਥਾਨ ਉਸਨੇ ਇਹ ਵੀ ਮੰਨਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਮਿਲਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਪੁਲਿਸ ਕੋਲ ਆਪਣੇ ਫਰਦਬਯਾਨ ਵਿੱਚ ਦਰਜ ਹੈ ਕਿ ਭੱਜਣ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਫੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਲਗਭਗ ਕੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਮੌਤ ਨੂੰ. ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਹੋਰ ਪਹਿਲੂ ਯਾਦ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕੇਸ ਦੇ. ਉਸੇ ਦੀ ਬਿਹਤਰ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਲਈ, ਇਹ ਲਾਭਦਾਇਕ ਹੋਵੇਗਾ ਉਸਦੇ ਬਿਆਨ ਦੇ ਪੈਰਾ 21 ਨੂੰ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੱਢੋ:

"21. ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਯਾਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਕੀ ਮੈਂ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨਾਲ ਆਪਣੇ ਫਰਦ ਬਯਾਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਜ ਕਰਵਾਇਆ ਸੀ ਕਿ ਭੱਜ ਰਹੇ ਹੋਏ, ਇੱਕ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਫੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮਾਰ ਕੇ ਲਗਭਗ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਯਾਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮੈਂ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਂ ਨੇ ਆਪਣੀ ਜੁਰਾਬ ਚੁੱਕੀ ਅਤੇ ਮੁੰਨਾ ਰਾਏ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ, ਜਿਸ ਨੂੰ ਚੰਦਰਭਾਨ ਅਤੇ ਮੁੰਨਾ ਰਾਏ ਦੇ ਭਰਾ ਨੇ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਉਹ ਭੱਜ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਯਾਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਕਿ ਮੈਂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਫਿਰ ਚੰਦਰਭਾਨ ਅਤੇ ਤੱਪੂ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਾਡਾ ਕੰਮ ਹੁਣ ਖਤਮ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਉਹ ਉੱਥੋਂ ਭੱਜ ਗਏ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮਹੇਂਦਰ, ਉਪੇਂਦਰ ਅਤੇ ਮੁੰਨਾ ਨੇ ਘਟਨਾ ਨੂੰ ਅੰਜਾਮ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਮੈਂ ਹਰ ਵਾਰ ਕਹਿੰਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ।"

ਹੋਰ, ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ ਨੰਬਰ 25 ਅਤੇ 26 ਵਿੱਚ, ਪੀਡਬਲਿਊ-7 ਜਾਣਕਾਰ (ਅਪੀਲਕਰਤਾ) ਨੇ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਹੈ:

"25. ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੇਰਾ ਭਰਾ, ਸਾਲਾ, ਉਮੇਸ਼ ਅਤੇ ਮੈਂ ਮਿਲ ਕੇ ਜੰਕਸ਼ਨ ਮੋੜ ਨੇੜੇ ਅਣਜਾਣ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਾੜੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੁੱਟਿਆ ਅਤੇ ਉਹ ਖਿਜ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਸ ਇੱਥੇ ਰੁਕੋ ਅਸੀਂ ਕੁਝ ਮਿੰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਪਸ ਆ ਰਹੇ ਹਾਂ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੰਬ ਫਟਾਏ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਬਸ ਮਿੰਟਾਂ ਬਾਅਦ, ਅਪਰਾਧੀ ਉੱਥੇ ਬੰਬਾਂ ਨਾਲ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਮੈਨੂੰ, ਮੇਰੇ ਭਰਾ, ਉਮੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਾਲੇ ਨੂੰ ਮਾਰਨ ਲਈ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਫਿਰ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਆਪਣੇ ਘਰ ਵੱਲ ਦੌੜੇ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਬੰਬ ਸੁੱਟਿਆ, ਜੋ ਅਦਿਤੀ ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਡਿੱਗਾ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਉੱਥੋਂ ਬਚ ਨਿਕਲੇ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਬੰਦ ਕਰ ਲਿਆ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਸਾਨੂੰ ਨਾ ਲੱਭ ਸਕੇ, ਅਣਜਾਣ ਅਪਰਾਧੀਆਂ ਨੇ ਸਾਡੀ ਪਾਨ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਬੰਬ ਫਟਾਇਆ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਦੋਸ਼ੀ ਵਿਅਕਤੀ ਬੰਬ ਫਟਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭੱਜਣ ਲੱਗੇ, ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਸਿਰਹਾਣਾ ਮਾਰਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਾਰੇ ਲੋਕ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਫੜ ਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੇ ਘਾਟ ਉਤਾਰ ਦਿੱਤਾ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਪਿੰਡ ਵਾਲਿਆਂ ਦਾ ਸ਼ੋਰ ਸੁਣਿਆ ਕਿ— ਅਸਪਸ਼ਟ—, ਅਸੀਂ ਦਰਵਾਜਾ ਖੋਲ੍ਹ ਕੇ ਬਾਹਰ ਆਏ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਮਿਲ ਕੇ ਅਣਜਾਣ ਅਪਰਾਧੀ ਨੂੰ ਕੁੱਟਿਆ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਅਸੀਂ ਨੇ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਤੱਪੂ ਰਾਏ ਅਤੇ ਮੁੰਨਾ ਰਾਏ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੇ, ਉਸ ਨੂੰ ਲੁੱਟੋ ਅਤੇ ਫਿਰ ਤੱਪੂ ਰਾਏ ਅਤੇ ਮੁੰਨਾ ਰਾਏ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਨੂੰ ਲੁੱਟ ਕੇ ਤਬਾਹ ਕਰ ਦਿੱਤਾ। ਤੱਪੂ ਰਾਏ ਦੀ ਕੋਈ ਦੁਕਾਨ ਨਹੀਂ ਹੈ।"

"26. ਤੱਪੂ ਰਾਏ ਦੀ ਚਾਹ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਸੀਜੇਐਮ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕ੍ਰਾਸਿੰਗ 'ਤੇ ਹੈ, ਜੋ ਹੁਣ ਤਬਾਹ ਹੋ ਚੁੱਕੀ ਹੈ। ਇਹ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਅਸੀਂ ਨੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਤੱਪੂ ਰਾਏ ਅਤੇ ਮੁੰਨਾ ਰਾਏ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਨੂੰ ਲੁੱਟਣ ਅਤੇ ਨੁਕਸਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ, ਮਹਿੰਦਰ ਅਤੇ ਉਪੇਂਦਰ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਅਤੇ ਉਸ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਦੇ ਹੋਰ ਮੈਂਬਰ ਆ ਗਏ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਾਡੇ ਉਪਰੋਕਤ ਇਰਾਦੇ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਸ ਨੇ ਸਾਜ਼ਿਸ਼ ਰਚੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਨਵੀਂ ਅਰਜ਼ੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਅਤੇ ਰਾਤ 9.00 ਵਜੇ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਨਾਲ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕੀਤੀ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਫਸਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ।" ਸੁਪਰੀਮ ਕੋਰਟ ਰਿਪੋਰਟਸ [2022] 3 ਐਸ.ਸੀ.ਆਰ.

ਉਸ ਦੀ ਹੋਰ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ, ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 29 ਵਿੱਚ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-7 ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ:

"29. ..... ਮੈਂ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਕਿ ਬੰਬ ਦਾ ਕੋਈ ਪੈਲੇਟ ਕਿਸੇ ਰਾਹਗੀਰ ਜਾਂ ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਵਿੱਚ ਦੇ ਵਿਅਕਤੀ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਹੈ। ਇਹ ਸਿਰਫ ਓ. ਪੀ. ਵਰਮਾ ਨੂੰ ਹੀ ਸੱਟ ਲੱਗੀ। ਮੈਂ ਪੁਲਿਸ ਅਤੇ ਡੀ.ਸੀ.ਪੀ. ਅੱਗੇ ਅਜਿਹਾ ਕੋਈ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਬੰਬ ਫਟੇ ਸਨ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਕੁੱਲ ਪੰਜ ਬੰਬ ਫਟੇ ਸਨ।"

ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਅੱਗੇ ਉਸ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਬਾਰੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-7 ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ:

"31. ਮੇਰਾ ਬਿਆਨ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਸਾਹਬ ਅੱਗੇ ਦਰਜ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਫਿਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਡੀ.ਐਸ.ਪੀ. ਸਾਹਬ ਅੱਗੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਮੈਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਕਿ ਮੈਂ ਐਸ.ਪੀ. ਨੂੰ ਰੋਸ ਪਟੀਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਬੇਨਤੀ ਕੀਤੀ ਸੀ ਕਿ ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਉੱਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪਣ ਲਈ। ਐਸ.ਪੀ. ਨਿਗਰਾਨੀ ਲਈ ਗਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ, ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕਦਾ।

32. ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਡੀ.ਆਈ.ਜੀ. ਦੇ ਹੁਕਮ 'ਤੇ, ਐਸ.ਪੀ. ਨੇ ਅਪਰਾਧ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਦੀ ਖੁਦ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕੀਤੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਇਸ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸ ਸਕਦਾ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸੱਚ ਨੂੰ ਛੁਪਾਉਣ ਲਈ, ਮੈਂ ਕਹਿ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਅਣਪੜ੍ਹ ਹਾਂ ਅਤੇ ਐਸ.ਪੀ. ਸਾਹਬ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਨਿਗਰਾਨੀ ਦੇ ਤੱਥ ਨੂੰ ਛੁਪਾ ਰਿਹਾ ਹਾਂ।"

33. ਇਹ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਮੈਂ ਐਸ.ਪੀ. ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਨਰੇਸ਼, ਬੱਬਲੂ, ਆਤਿਸ਼ ਅਤੇ ਮੈਂ ਨੇ ਅਸ਼ੋਕ ਯਾਦਵ ਨੂੰ ਬਹੁਤ ਮਾਰਿਆ ਅਤੇ ਜਦੋਂ ਮੁੰਨਾ ਉਸ ਦੀ ਬਚਾਉ ਲਈ ਆਇਆ, ਅਸੀਂ ਉਸ ਨੂੰ ਵੀ ਮਾਰਿਆ ਅਤੇ ਫਿਰ ਉਹ ਉੱਥੋਂ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਭੱਜ ਗਿਆ। (ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ)।"

ਬੰਬ ਸੁੱਟੇ ਜਾਣ ਦੇ ਪਹਿਲੂ ਬਾਰੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-7 ਨੇ ਪੈਰਾਗ੍ਰਾਫ 35 ਅਤੇ 36 ਵਿੱਚ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਿਆਨ ਕੀਤਾ ਹੈ:

"35. ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਪਹਿਲਾ ਬੰਬ ਫਟਿਆ, ਟ੍ਰੈਫਿਕ ਵਿੱਚ ਭਗਦੜ ਮੱਚ ਗਈ ਅਤੇ ਲੋਕ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਛੁਪਣ ਲੱਗ ਪਏ ਅਤੇ ਦੁਕਾਨਾਂ ਬੰਦ ਹੋਣ ਲੱਗੀਆਂ ਅਤੇ ਅਸੀਂ ਆਪਣੀ ਜਾਨ ਬਚਾਉਣ ਲਈ ਉੱਥੋਂ ਭੱਜ ਗਏ। ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਸ਼ੋਕ ਯਾਦਵ ਨੇ ਮੇਰੀ ਪਾਨ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਬੰਬ ਸੁੱਟਿਆ ਅਤੇ ਧਮਾਕੇ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਮੌਤ ਹੋ ਗਈ ਅਤੇ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਿੰਡ ਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੇ ਅਸ਼ੋਕ ਯਾਦਵ ਨੂੰ ਫੜ ਲਿਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰ ਮਾਰ ਕੇ ਮਾਰ ਦਿੱਤਾ।

36. ਇਹ ਗਲਤ ਹੈ ਕਿ ਅਸ਼ੋਕ ਯਾਦਵ ਨਾਲ ਬਕਾਇਆ ਰਕਮ ਮੰਗਣ 'ਤੇ ਝਗੜਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨ ਕਰਕੇ, ਉਸ ਨੇ ਬੰਬ ਫਟਾਏ।"

43. ਪੀ ਡਬਲਯੂ 9/ਮਨੀ ਲਾਲ ਸਾਹਵਾਸ ਪੀ.ਐਸ. ਵਿਖੇ ਤਾਇਨਾਤ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਸਨ। ਕੋਤਵਾਲੀ, ਮੁੰਗੇਰ, 10.03.2005 ਨੂੰ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕੀਤਾ ਕਰੀਬ 17.15 ਵਜੇ ਘਟਨਾ ਬਾਰੇ ਟੈਲੀਫੋਨ ਰਾਹੀਂ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਸਬ-ਇੰਸਪੈਕਟਰ ਮੁਹੰਮਦ ਅਜ਼ਹਰ ਅਤੇ ਕੇ.ਕੇ. ਗੁਪਤਾ, ਨਾਲ ਇੱਕ ਹਥਿਆਰਬੰਦ ਬਲ ਨਾਲ ਭਦੇਓਪੁਰ ਗੋਲਾ ਰੋਡ ਲਈ ਰਵਾਨਾ ਹੋਇਆ ਅਤੇ ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚ ਗਿਆ 17.20 ਘੰਟੇ। ਉੱਥੇ ਪਹੁੰਚਣ 'ਤੇ ਰਾਜੇਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਐੱਸ. ਸਵਰਗੀ ਛੋਟੇ ਲਾਲ ਮਹਿਤੋ ਨੇ ਕਾਗਨੀਜੇਬਲ ਬਾਰੇ ਲਿਖਤੀ ਦਰਖਾਸਤ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ 3/3) ਦਿੱਤੀ ਅਪਰਾਧ. ਉਕਤ ਦਰਖਾਸਤ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਉਸ ਨੇ ਜਾਂਚ ਦਾ ਬੀੜਾ ਚੁੱਕਿਆ ਹੈ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਅਤੇ ਦੌਰਾਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਕੇਸ ਦੀ ਤਫਤੀਸ਼, ਮੁਖ਼ਬਰ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦੁਬਾਰਾ ਲਏ ਗਏ ਅਤੇ ਮਾਮਲਾ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਛੋਟੇ ਲਾਲ ਮਹਤੋ ਦੀ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਆਈ ਤਿਆਰ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ 4/2), ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਵੀ ਓ.ਪੀ.ਵਰਮਾ ਨੇ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਲਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੋਸਟ ਮਾਰਟਮ ਲਈ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ 19.30 ਘੰਟੇ ਇੱਕ ਕਾਂਸਟੇਬਲ ਦੇ ਨਾਲ ਸਦਰ ਹਸਪਤਾਲ, ਮੁੰਗੇਰ। ਦ ਬੰਬ ਦੇ ਅਵਸ਼ੇਸ਼ ਇਕੱਠੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਸੂਚੀ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ (ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ 1/2), ਇਸ ਲਈ ਖੂਨ ਨਾਲ ਭਰੀ ਮਿੱਟੀ ਵੀ ਇਕੱਠੀ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਜ਼ਬਤ ਸੂਚੀ 'ਤੇ ਹੈ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨੀ ਨੰ.8. ਕਿ ਛੋਟੇ ਲਾਲ ਮਹਤੋ ਦੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇਹ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਲਿਆਂਦਾ ਗਿਆ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰਾਂ ਵੱਲੋਂ ਸੁਪਾਰੀ ਦੀ ਦੁਕਾਨ। ਸੁਪਾਰੀ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਅੰਦਰ, ਦੇ ਸਿਰ ਅਤੇ ਉਪਰਲੇ ਗਰਦਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਖੂਨ ਅਤੇ ਮਾਸ ਖਿਲਰਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਛੋਟੇ ਲਾਲ ਮਹਤੋ ਨੂੰ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਦੂਜੀ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਧਮਾਕਾ ਸੁਪਾਰੀ ਦੇ ਉੱਤਰ ਵੱਲ ਲਗਭਗ 40 ਤੋਂ 45 ਗਜ਼ ਦੂਰ ਸੀ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਦੁਕਾਨ, ਮੈਸਰਜ਼ ਨੇੜੇ। ਫੁੱਟਪਾਥ 'ਤੇ ਆਦਿਤਿਆ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕਸ। ਦ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਛਾਣ ਚਾਹ ਵੇਚਣ ਵਾਲੇ ਓਮ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਵਰਮਾ ਵਜੋਂ ਹੋਈ ਹੈ। ਸਮਾਨ ਘਟਨਾ ਵਾਲੀ ਥਾਂ 'ਤੇ ਜ਼ਬਤ ਕੀਤੇ ਗਏ ਸਨ।

44. ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸੰਤੋਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਪਾਟਿਲ ਅਤੇ ਅਨਿਲ ਮਹਤੋ ਨੇ ਉਸੇ ਦਿਨ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਦਿੱਤੇ। ਦੋਸ਼ੀ ਫਰਾਰ ਸਨ। ਉਸੇ ਦਿਨ, ਹੋਰ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਅਤੇ 12.03.2005 ਨੂੰ ਲਗਭਗ 06.40 ਵਜੇ, ਦੋਸ਼ੀ ਮੁੰਨਾ ਰਾਇ ਅਤੇ ਧੱਪੂ ਰਾਇ ਨੂੰ ਗ੍ਰਿਫਤਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ, 18.04.2005 ਨੂੰ, ਜਾਂਚ ਨੂੰ ਇੱਕ ਹੋਰ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੂੰ ਸੌਂਪ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ।

45. ਆਪਣੀ ਕ੍ਰਾਸ-ਪ੍ਰੀਖਿਆ ਵਿੱਚ, ਉਕਤ ਗਵਾਹ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਰਾਜੇਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੇ, ਮਹਿੰਦਰ ਰਾਇ ਅਤੇ ਉਪੇਂਦਰ ਰਾਇ ਦੁਆਰਾ ਬੰਬ ਫਟਣ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ। ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤੇ ਗਏ ਫਰਦਬਯਾਨ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਿਆਂ, ਪੀਡਬਲਯੂ-9 ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕਿਹਾ: ਕਿ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਰਿਕਾਰਡ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਮਹਿੰਦਰ ਰਾਇ, ਉਪੇਂਦਰ ਰਾਇ, ਧੱਪੂ ਰਾਇ ਮੌਜੂਦ ਸਨ; ਇਸ ਦੀ ਬਜਾਏ, ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਮੁੰਨਾ ਰਾਇ ਬੰਬ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਘਰ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਸਮੇਂ, ਉਸਦਾ ਭਰਾ ਵੀ ਉੱਥੇ ਸੀ। ਕਿ ਉਮੇਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ ਨੇ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਕਿ ਜਦੋਂ ਮੁੰਨਾ ਰਾਇ, ਮਹਿੰਦਰ ਰਾਇ, ਉਪੇਂਦਰ ਰਾਇ ਅਤੇ ਧੱਪੂ ਰਾਇ ਗਾਲ੍ਹਾਂ ਕੱਢ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸਨ ਕਿ ਜੋ ਵੀ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਗੈਰ-ਕਾਨੂੰਨੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਵਿਰੋਧ ਕਰੇਗਾ ਉਸ ਨੂੰ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ, ਉਸ ਸਮੇਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਗੇਟ 'ਤੇ ਸੀ। ਕਿ ਉਮੇਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ ਨੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਜਿਕਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਕਿ ਦੂਜਾ ਬੰਬ ਮਹਿੰਦਰ ਰਾਇ ਨੇ ਫਟਾਇਆ ਜਿਸ ਨੇ ਓ.ਪੀ. ਵਰਮਾ ਨਾਮ ਦੇ ਇੱਕ ਰਾਹਗੀਰ ਨੂੰ ਲੱਗਿਆ ਜੋ ਐਮ/ਐਸ. ਆਦਿਤਿਆ

ਇਲੈਕਟ੍ਰੋਨਿਕਸ ਦੇ ਨੇੜੇ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਸਿਰ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਕੋਈ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਤੀਜਾ ਬੰਬ ਮਹਿੰਦਰ ਰਾਇ ਨੇ ਫਟਾਇਆ, ਜੋ ਸੜਕ 'ਤੇ ਡਿੱਗਿਆ ਅਤੇ ਜੋਰਦਾਰ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਫਟਿਆ।

46. ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਫਰਹਦੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਰਾਜੇਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਇੱਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ, ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੁੰਨਾ ਰਾਏ, ਉਪੇਂਦਰ ਰਾਏ, ਮਹੇਂਦਰ ਰਾਏ ਅਤੇ ਧੱਪੂ ਰਾਏ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਪਾਨ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਦੇ ਨੇੜੇ ਆਏ ਅਤੇ ਗਾਲੀਆਂ ਦੇਣ ਲੱਗ ਪਏ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਪਿਤਾ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿੱਚ, ਗਰਮਾ ਗਰਮੀ ਹੋਈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਬੰਬ ਨਾਲ ਉਡਾਉਣ ਦੀ ਧਮਕੀ ਦਿੱਤੀ।

47ਪੀ ਡਬਲਯੂ-8 / ਸੰਤੋਸ਼ ਕੁਮਾਰ ਪਟੇਲ, ਆਪਣੇ ਮੁੱਖ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ 10.03.2005 ਨੂੰ ਲਗਭਗ 05.00 ਵਜੇ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਉਹ ਆਪਣੇ ਗੇਟ ਦੇ ਨੇੜੇ ਖੜ੍ਹਾ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੇ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਲਾਲ ਮਹਤੋ ਅਸਭਿਆਤਾਪੂਰਣ ਅਤੇ ਗੰਦੀਆਂ ਗਾਲੀਆਂ ਦੇ ਰਹੇ ਸਨ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਲਾਲ ਮਹਤੋ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰ ਨੂੰ ਬੰਬਾਂ ਨਾਲ ਉਡਾਉਣ ਦੀਆਂ ਧਮਕੀਆਂ ਸੁਣੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ, ਕਿ ਛੋਟੇ ਲਾਲ ਮਹਤੋ ਦਾ ਸਿਰ ਮੁੰਨਾ ਰਾਏ ਦੁਆਰਾ ਉਡਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਕਿ ਓ.ਪੀ. ਵਰਮਾ ਇੱਕ ਹੋਰ ਬੰਬ ਹਮਲੇ ਵਿੱਚ ਮਰ ਗਿਆ। ਪਰ ਆਪਣੀ ਕ੍ਰਾਸ ਪੁੱਛਗਿੱਛ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਹ ਆਪਣੇ ਘਰ ਤੋਂ 100 ਗਜ ਦੂਰੀ ਤੋਂ ਘਟਨਾ ਦਾ ਵਾਪਰਨਾ ਨਹੀਂ ਦੇਖ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਘਟਨਾ ਵਾਲੇ ਦਿਨ ਰਾਤ 08.00 ਵਜੇ ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਉਸ ਦਾ ਬਿਆਨ ਘਟਨਾ ਸਥਾਨ ਤੇ ਦਰਜ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਤੀਜਾ ਬੰਬ ਸੜਕ ਤੇ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਮਾਰਿਆ। ਜਲਦੀ ਹੀ, ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਲੋਕ ਇਕੱਠੇ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਲੋਕ ਉਗਰਾਵਾਦੀ ਹੋ ਗਏ ਅਤੇ ਦੋਨੋਂ ਬਦਮਾਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਫੜਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਉਸ ਨੇ ਹੋਰ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਬੰਬ ਰਾਜੇਸ਼ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਤੇ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਜਿੱਥੇ ਉਸ ਦਾ ਪਿਤਾ ਬੈਠਾ ਸੀ ਅਤੇ ਬੰਬ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਮਾਰਿਆ।

48. ਉਪਰੋਕਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਵਿਚਾਰ ਨਾਲ, ਅਸੀਂ ਪਾਉਂਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-7, ਜੋ ਕਿ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ, ਆਪਣੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਉਸ ਤੋਂ ਮੁੜ ਗਿਆ ਹੈ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਸੀ ਭਾਵੇਂ ਉਹ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਘਟਨਾ ਦਾ ਅੱਖੀਂ ਦੇਖਿਆ ਗਵਾਹ ਹੈ। ਇਹ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਚੰਦਰ ਭਾਨੂ ਪ੍ਰਸਾਦ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਲਾਕੇ ਦਾ ਵਾਸੀ ਹੈ, ਪਰ ਘਟਨਾ ਦੇ ਵਾਪਰਨ ਦੌਰਾਨ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਧੱਪੂ ਰਾਮ ਅਤੇ ਫੱਟੂ ਮੰਡਲ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਨੂੰ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-8 ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੱਕ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਅਸਲ ਵਿੱਚ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ / ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-9 ਨੇ ਵੀ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-7 ਨੇ ਮਹੇਂਦਰ ਰਾਮ, ਉਪੇਂਦਰ ਰਾਮ ਦੁਆਰਾ ਬੰਬ ਸੁੱਟੇ ਜਾਣ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਅਤੇ ਧੱਪੂ ਰਾਮ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-3 ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ, ਧੱਪੂ ਰਾਮ, ਮੁੰਨਾ ਰਾਮ ਅਤੇ ਮਹੇਂਦਰ ਰਾਮ ਦਾ ਕੋਈ ਜ਼ਿਕਰ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-2 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਹੋਰ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-4 ਜੋ ਕਿ ਇੱਕ ਵਕੀਲ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ, ਆਪਣੇ ਸਬੂਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਪਸ਼ਟ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-8 ਦੁਆਰਾ, ਜੋ ਕਿ ਵੀ ਇੱਕ ਵਕੀਲ ਹੈ ਅਤੇ ਲਿਖਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਦਿਲਚਸਪ ਗਵਾਹ ਹੈ, ਇਸ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬੰਬ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਤੇ ਸੁੱਟਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਇਹ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਪਿਤਾ ਨੂੰ ਲੱਗਾ ਜੋ ਇਸ ਦੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ ਮਰ ਗਿਆ।

49. ਉਪਰੋਕਤ ਸਬੂਤਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਆਪਣੀ ਤਰਕ-ਵਿਤਰਕ ਦੌਰਾਨ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਤੀਜਿਆਂ

'ਤੇ ਪਹੁੰਚਣ ਦਾ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ ਹੈ:

a) ਲਿਖਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਖਾਸ ਹੈ ਪਰ ਇਹ ਇੱਕ ਮਾਮੂਲੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੈ ਚੰਦਰਭਾਨੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਜੋ ਢੱਪੂ ਦੇ ਨਾਲ ਸਨ ਰਾਮ ਅਤੇ ਹੋਰ। ਚੰਦਰਭਾਨੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ 'ਤੇ ਸ. ਤਿੰਨ ਬੰਬ ਸੁੱਟੇ ਗਏ। ਚੰਦਰਭਾਨੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਸਹਿ ਮੁਕਤ ਮੁਲਜ਼ਮ ਮੁੰਨਾ ਰਾਮ ਨੂੰ ਜਦੋਂ ਫੜਿਆ ਗਿਆ।

b)ਪੀ ਡਬਲਯੂ-7, ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ, ਘਟਨਾ ਦਾ ਚਸ਼ਮਦੀਦ ਗਵਾਹ ਸੀ। ਆਪਣੀ ਜਿਰ੍ਹਾ ਵਿੱਚ, ਉਸਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਉਸਨੇ ਕਦੇ ਨਹੀਂ ਦੇਖਿਆ ਸੀ ਚੰਦਰਭਾਨੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਅਤੇ ਧੱਪੂ ਰਾਮ, ਜੋ ਸੀ ਉਸੇ ਇਲਾਕੇ ਦੇ ਵਸਨੀਕ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣਦੇ ਸਨ, ਸਾਰੀ ਘਟਨਾ ਦੌਰਾਨ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਮੌਜੂਦ। ਉਹ ਵੀ ਨੇ ਫੈਂਟਸ ਮੰਡਲ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ, ਜਿਸਦਾ ਨਾਮ ਇਸ ਦੌਰਾਨ ਆਇਆ ਸੀ ਜਾਂਚ

c)ਪੀ ਡਬਲਯੂ-2 ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਚੰਦਰਭਾਨੂ ਪ੍ਰਸਾਦ ਦਾ ਵਸਨੀਕ ਸੀ ਇਲਾਕਾ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਪਰ ਦੌਰਾਨ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸਾਰੀ ਘਟਨਾ. ਉਸੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਲਈ ਬਿਆਨ ਹੈ ਪੀ ਡਬਲਯੂ-3 ਅਤੇ ਪੀ ਡਬਲਯੂ-4 ਦਾ। ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-8 ਨੇ ਇਹ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਧੱਪੂ ਰਾਮ ਅਤੇ ਫੈਂਟਸ ਮੰਡਲ ਮੌਜੂਦ ਨਹੀਂ ਸਨ। d) ਹਾਲਾਂਕਿ, ਪੀ.ਡਬਲਿਊs 1, 2, 3 ਅਤੇ 4 ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕੀਤੀ ਧੱਪੂ ਰਾਮ ਅਤੇ ਅਧੀਨ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੀ ਧਾਰਾ 161

e) ਪੀ ਡਬਲਯੂ9, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਦੱਸਿਆ ਹੈ ਕਿ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 161 ਸੀਆਰਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਆਪਣੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਸੀ ਮਹਿੰਦਰ ਰਾਮ ਦੁਆਰਾ ਬੰਬ ਸੁੱਟਣ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਉਪੇਂਦਰ ਰਾਮ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਨੇ ਧੱਪੂ ਰਾਮ ਦਾ ਨਾਂ ਲਿਆ ਸੀ।

f) ਕਿ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੇ ਦੌਰਾਨ, ਪੀ ਡਬਲਯੂ-3 ਨੇ ਨਾਮ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸੀ ਧੱਪੂ ਰਾਮ, ਮੁੰਨਾ ਰਾਮ ਅਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਰਾਮ ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-2 ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਮੁੰਨਾ ਰਾਮ, ਮਹਿੰਦਰ ਰਾਮ ਦਾ ਨਾਂ ਨਹੀਂ ਲਿਆ ਸੀ। ਉਪੇਂਦਰ ਰਾਮ ਅਤੇ ਧੱਪੂ ਰਾਮ।

g. ਪੀਡਬਲਿਊ-7 ਨੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕਾਬੂ ਕਰਕੇ ਮਾਰਨ ਬਾਰੇ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ। ਉਸ ਦੇ ਦੁਬਾਰਾ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਵੀ, ਉਸ ਨੇ ਇਹ ਨਹੀਂ ਦੱਸਿਆ ਕਿ ਮੁੰਨਾ ਰਾਮ, ਮਹਿੰਦਰ ਰਾਮ, ਉਪੇਂਦਰ ਰਾਮ ਅਤੇ ਧੱਪਾ ਰਾਮ ਉਸ ਦੇ ਪਿਤਾ ਦੀ ਦੁਕਾਨ 'ਤੇ ਆਏ ਸਨ ਅਤੇ ਗਾਲੀ-ਗਲੋਚ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਏ ਸਨ।

h ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਪੀਡਬਲਿਊ-8 ਨੇ ਵੀ ਕੋਈ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਸੀ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਉਪਰੋਕਤ ਦੇਖਦਿਆਂ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਫੈਸਲਾ ਕੀਤਾ:

"ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਾਂਚ ਦੌਰਾਨ ਅਤੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਵਿੱਚ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਸੀ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸੈਕਸ਼ਨ 145 ਦੇ ਅਧੀਨ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਗਏ ਢੰਗ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਅਤੇ ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਸੈਕਸ਼ਨ 157 ਦੇ ਅਧੀਨ ਸਬੂਤ ਦੇ ਕਾਨੂੰਨ ਵਿੱਚ ਪੁਸ਼ਟੀ ਕੀਤੀ ਗਈ, ਇਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਬਲ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਬਚਾਅ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਕਿ ਅਭਿਯੋਗ ਵੱਲੋਂ

ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਵੱਖਰੇ ਢੰਗ ਅਤੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਲਈ ਇੱਕ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਵਾਂ ਮਾਮਲਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ।"

i ਪੁਲਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਘਟਨਾ ਦੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਘਟਨਾ ਦੇ 20 ਮਿੰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਪਹੁੰਚ ਗਏ ਸਨ ਭਾਵ 5.20 ਵਜੇ ਜਿਸ ਗੱਲ ਦੀ ਪੁਸ਼ਟੀ ਪੀਡਬਲਿਊ-7, ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਭਿਯੋਗ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਕੀਤੀ। ਪੀਡਬਲਿਊ-7 ਨੇ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਨੂੰ ਰਾਤ 9.00 ਵਜੇ ਕੋਈ ਲਿਖਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਪੀਡਬਲਿਊ-4 ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਲਿਖਤੀ ਰਿਪੋਰਟ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ ਸਨ ਪਰ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ ਦੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ।

j ਪੀਡਬਲਿਊ-7 ਅਨੁਸਾਰ, ਪੀਡਬਲਿਊ-4, ਜੋ ਇੱਕ ਵਕੀਲ ਹੈ ਅਤੇ ਪੀਡਬਲਿਊ-7 ਦਾ ਚਚੇਰਾ ਭਰਾ ਹੈ, ਨੇ ਇੱਕ ਲਿਖਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ। ਪੀਡਬਲਿਊ-7 ਨੇ ਮੰਨਿਆ ਕਿ ਉਹ ਐਫ.ਆਈ.ਆਰ. ਨੂੰ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ ਪਰ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਇਸ ਦੀ ਪੂਰੀ ਜਾਣਕਾਰੀ ਜਾਂ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ।

k 50. ਪੀਡਬਲਿਊ-7 ਦੇ ਰਿਸ਼ਤੇਦਾਰ ਪੀਡਬਲਿਊ-8 ਵੱਲੋਂ ਵੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਪੀਡਬਲਿਊ-8 ਵੀ ਇੱਕ ਵਕੀਲ ਹੈ ਅਤੇ ਲਿਖਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨੂੰ ਗਵਾਹੀ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਹੈ।

ਉਪਰੋਕਤ ਸਬੂਤਾਂ 'ਤੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਟਿੱਪਣੀ ਕੀਤੀ:

"ਉਹ ਰੁੱਖੇ ਗਵਾਹ ਨਹੀਂ ਸਨ ਪਰ ਅਭਿਆਸ ਕਰ ਰਹੇ ਵਕੀਲ ਸਨ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਨੂੰ ਜਾਣਦੇ ਸਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ 'ਤੇ ਉਹ ਦਸਤਖਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ। ਇਹ ਮੰਨਣਾ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਇਸ ਦੇ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਜਾਣੇ ਬਿਨਾਂ ਹੀ ਇਸ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।"

ਇਸ ਨੂੰ ਪੂਰੀ ਸਮਗਰੀ ਤੋਂ ਬੇਖਬਰ ਹੋ ਕੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਇਹ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕੁਝ ਲੁਕਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰ ਰਹੇ ਸਨ।"

51. ਲਿਖਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਤੋਂ:

"ਇਸ ਦੇਰੀ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਮਾਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਲਿਖਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।"

52. ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਕੇਸ ਦੀ ਜਾਂਚ ਅਤੇ ਅਭਿਯੋਗ ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਖਾਮੀਆਂ ਨੂੰ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜੋ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਹਨ:

(i) ਪੀ ਡਬਲਯੂ-7 ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੀ ਡਬਲਯੂ-4 ਨੇ ਲਿਖਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਸੀ ਜਦਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-4 ਨੇ ਇਸ ਨੂੰ ਇਨਕਾਰ ਕੀਤਾ।

(ii) ਜਦੋਂਪੀ ਡਬਲਯੂ-1 ਅਤੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-3 ਮ੍ਰਿਤਕ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਨ ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਦੇ ਤੁਰੰਤ ਬਾਅਦ ਜ਼ਬਤੀ ਸੂਚੀ 'ਤੇ ਦਸਤਖਤ ਕੀਤੇ, ਫਿਰ ਵੀ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-3 ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਸ ਨੂੰ ਜ਼ਬਤੀ ਸੂਚੀ ਦੇ ਦੂਜੇ ਹਸਤਾਖਰਕਰਤਾ ਬਾਰੇ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਸੀ।

(iii) ਪੀ ਡਬਲਯੂ 1 ਦਾ ਬਿਆਨ, ਜੋ ਜ਼ਬਤੀ ਸੂਚੀ ਦਾ ਗਵਾਹ ਵੀ ਸੀ ਅਤੇ ਇੱਕ ਅੱਖੋਂ ਦੇਖਿਆ ਗਵਾਹ ਵੀ ਸੀ, ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਇੱਕ ਅੱਧਾ ਮਹੀਨਾ ਬਾਅਦ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਤਾਂ ਗਵਾਹ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਦੇਰੀ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਆਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਗਈ।

(iv) ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ,ਪੀ ਡਬਲਯੂ4 ਦਾ ਬਿਆਨ ਜੋ ਇੱਕ ਅੱਖੋਂ ਦੇਖਿਆ ਗਵਾਹ ਹੈ ਅਤੇ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਮੌਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਰਿਪੋਰਟ ਦਾ ਗਵਾਹ ਹੈ ਅਤੇ ਜਿਸ ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਲਿਖਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕੀਤਾ ਸੀ, ਪੁਲਿਸ ਵੱਲੋਂ ਦੋ ਮਹੀਨੇ ਅਤੇ ਵੀਹ ਦਿਨਾਂ ਬਾਅਦ ਰਿਕਾਰਡ ਕੀਤਾ ਗਿਆ। ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਦੇਰੀ ਲਈ ਕੋਈ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਹਾਲਾਂਕਿ ਇਹ ਮਾਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਦੋਂ ਲਿਖਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਸੌਂਪੀ ਗਈ ਤਾਂ ਉਹ ਪੁਲਿਸ ਸਟੇਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਮੌਜੂਦ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

(v) ਪੀ ਡਬਲਯੂ-2, ਜੋ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਪਾਨ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਨਾਲ ਲੱਗਦੀ ਪੀਸੀਓ ਬੂਥ ਦਾ ਦੁਕਾਨਦਾਰ ਸੀ, ਘਟਨਾ ਦੌਰਾਨ ਵੀ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਜ਼ਖਮੀ ਹੋਇਆ ਸੀ ਪਰ ਕੋਈ ਜ਼ਖਮੀ ਰਿਪੋਰਟ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(vi) ਪੀ.ਡਬਲਿਊ-3 ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਵਿੱਚ ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ:

"ਕਿ ਪੀ ਡਬਲਯੂ3 ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੁਲਿਸ 20 ਤੋਂ 25 ਮਿੰਟਾਂ ਵਿੱਚ ਆਈ ਅਤੇ ਸੂਚਨਾਕਰਤਾ, ਪੀ ਡਬਲਯੂ3 ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਦਾ ਬਿਆਨ ਲਿਆ, ਪਰ ਉਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਪੀ ਡਬਲਯੂ-7 ਨੇ ਪੁਲਿਸ ਨੂੰ ਲਿਖਤੀ ਰਿਪੋਰਟ ਦਿੱਤੀ।" "ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਪਰੋਕਤ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਖਿਲਾਫ ਲਗਾਏ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਸਾਰੇ ਉਚਿਤ ਸ਼ੱਕਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ। ਗਵਾਹਾਂ ਦੇ ਬਿਆਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕਈ ਅਸੰਗਤੀਆਂ, ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਘਟਨਾ ਦੇ ਬਾਰੇ ਵਿੱਚ ਜਿੰਨਾ ਲੁਕਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਉਸ ਤੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ। ਅਭਿਯੋਗ ਵੱਲੋਂ ਘਟਨਾ ਦੀ ਵਿਭਿੰਨ ਢੰਗ ਅਤੇ ਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਸੁਵਿਧਾ ਅਨੁਸਾਰ ਇੱਕ ਸੰਕੁਚਿਤ ਢੰਗ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਉਣਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਸਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਖਿਲਾਫ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਖਿਲਾਫ ਮੂਲ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਲਗਾਏ ਗਏ ਸਨ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ। ਪੁਲਿਸ ਅੱਗੇ ਬਿਆਨ ਨਾ ਕਰਨ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਪਹਿਲਾਂ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਏ ਗਏ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਮੁਕਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਸੰਕੇਤ ਦੇਣ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਵਿਆਖਿਆ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਕਾਰਕ ਅਭਿਯੋਗ ਦੇ ਮਾਮਲੇ 'ਤੇ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ।

(vii) ਜਦੋਂ ਕਿ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਦੇ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਕਥਿਤ ਤੌਰ 'ਤੇ ਤਿੰਨ ਸੁੱਟੇ ਜਾਂ ਹੋਰ ਬੰਬ, ਜਾਂਚ ਅਧਿਕਾਰੀ ਨੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਉਹ ਸਿਰਫ ਦੋ ਧਮਾਕਿਆਂ ਦੇ ਸੰਕੇਤ ਮਿਲੇ ਹਨ; ਪਹਿਲੇ ਇੱਕ 'ਤੇ ਹੋਣ ਮ੍ਰਿਤਕ ਦੀ ਸੁਪਾਰੀ ਦੀ ਦੁਕਾਨ ਅਤੇ ਦੂਜੀ ਮੈਸਰਜ਼ ਨੇੜੇ ਆਦਿਤਿਆ ਇਲੈਕਟ੍ਰਾਨਿਕਸ, ਦੀ ਸਾਈਟ ਤੋਂ 40-45 ਗਜ਼ ਉੱਤਰ ਵਿੱਚ ਸਥਿਤ ਹੈ ਪਹਿਲਾ ਧਮਾਕਾ.

53. ਦੀ ਮਿਤੀ ਨੂੰ ਹੋਏ ਧਮਾਕਿਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਘਟਨਾ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੀ ਡਬਲਯੂ-7, ਪੀ ਡਬਲਯੂ-1 ਦੇ ਸਬੂਤ ਮੰਨੇ ਹਨ। ਅਤੇ ਪੀ ਡਬਲਯੂ- 9 ਅਤੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ:

“ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਉਪਰੋਕਤ ਸਮੱਗਰੀ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਵਿਚਾਰ 'ਤੇ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਤਸੱਲੀ ਹੈ ਕਿ ਦੋਸ਼ੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਦੋਸ਼ ਸਾਰੇ ਵਾਜਬ ਸ਼ੰਕਿਆਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਹੋਏ ਕਿਹਾ ਨਹੀਂ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਦੇ ਬਿਆਨ ਵਿੱਚ ਕਈ ਅਸੰਗਤਤਾਵਾਂ, ਵਿਰੋਧਾਭਾਸ ਗਵਾਹ ਅਤੇ ਹੋਰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸਮੱਗਰੀ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਨ ਕਿ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਛੁਪਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਹੈ ਘਟਨਾ ਦਾ ਖੁਲਾਸਾ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਇੱਕ ਵੱਖਰਾ ਢੰਗ ਅਤੇ ਘਟਨਾ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਦੁਆਰਾ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਜਾਪਦਾ ਹੈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ ਮੁਕੱਦਮੇ ਨੂੰ ਕੱਟੇ ਹੋਏ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਲੋੜੀਂਦੇ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਫਸਾਉਣਾ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨਾ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਦੋਸ਼ ਵੀ ਲਾਏ ਗਏ ਸਨ। ਕੋਈ ਝਲਕ ਨਹੀਂ ਹੈ ਏ ਮੁੱਢਲੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਤੇ ਉਹ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਪੁਲਿਸ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੀਤਾ।

ਇਹ ਸਾਰੇ ਕਾਰਕ ਗੰਭੀਰ ਸ਼ੱਕ ਪੈਦਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਇਸਤਗਾਸਾ ਕੇਸ. ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਵਿਚ ਸਾਰੀ ਉਤਪਤੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਵਾਪਰਨ ਦਾ ਤਰੀਕਾ ਜਦੋਂ ਦੋ ਸਹਿ-ਦੋਸ਼ੀ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ ਬਰੀ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਝੂਠ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕੀਤਾ ਭਾਵ, ਸੱਚ ਬੋਲਣ 'ਤੇ ਭਰੋਸਾ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਇੱਕ ਵਿੱਚ ਝੂਠਾ, ਸਭ ਵਿੱਚ ਝੂਠਾ ਦਾ ਤੱਥਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਉਪਯੋਗ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕੇਸ ਦਾ, ਜਦੋਂ ਇਸਤਗਾਸਾ ਪੱਖ ਨੇ ਖੁਦ ਹੀ ਆਧਾਰ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਹੈ ਇਸ ਦੇ ਆਪਣੇ ਕੇਸ ਦੀ ਇਮਾਰਤ ਪੈਰੀਫਿਰਲ ਮੁੱਦਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ।

ਅਭਿਯੋਜਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਗਵਾਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਬਾਵਜੂਦ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਬੂਤ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 137 ਅਧੀਨ ਮੁੜ-ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਜਾਂ ਉਸੇ ਦੀ ਧਾਰਾ 154 ਅਧੀਨ ਕ੍ਰਾਸ-ਪੜਤਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਨਹੀਂ ਸਮਝਿਆ।

ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਪ੍ਰਗਟ ਹੋਏ ਨਾਜਾਇਜ਼ ਸ਼ਰਾਬ ਵਪਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਦਵੰਦਤਾ ਨੇ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਕੀਤਾ ਹੈ ਕਿ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਦੋਸ਼ ਸਾਰੇ ਸੰਦੇਹਾਂ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਹੋ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਲਟ, ਅਭਿਯੋਜਨ ਨੇ ਆਪਣੇ ਲਈ ਇੱਕ ਜਾਲ ਬੁਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿੱਚ ਉਲਝਾ ਲਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਦਾ ਲਾਭ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਜਾਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ।

ਦੁਰਭਾਗਿਆਪੂਰਣ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਰੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਮੁੱਦਿਆਂ ਨੂੰ ਨਜ਼ਰਅੰਦਾਜ਼ ਕਰਦਿਆਂ ਕਾਨੂੰਨ ਨੂੰ ਉਲਟਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਕਿ ਬਚਾਅ ਅਨੁਮਾਨਾਂ ਅਤੇ ਕਲਪਨਾਓਂ 'ਤੇ ਆਧਾਰਿਤ ਸੀ ਤਾਂ ਜੋ ਅਪੀਲਕਰਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾ ਸਕੇ ਅਤੇ ਇਸ ਘਟਨਾ ਦੇ ਦੋ ਵਿਚਾਰ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੇ ਤਾਂ ਜੋ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਕੋਈ ਲਾਭ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕੇ। ਅਤੇ ਇਹ ਸਾਰਾ ਕੁਝ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਚੰਦਰ ਭਾਨੂ, ਧੱਪੂ ਰਾਮ ਅਤੇ ਫੈਂਟਸ ਨੂੰ ਸਬੂਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਬਰੀ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ। ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਬਰਕਰਾਰ ਰੱਖਣਾ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਲੱਗਦਾ ਹੈ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਤਾਂ ਛੱਡੋ ਹੀ।

ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਪਰ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੇ ਇਹ ਛਾਪ ਛੱਡੀ ਹੈ ਕਿ ਅਭਿਯੋਜਨ ਗਵਾਹਾਂ ਨੇ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਕਮਰੇ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦੋਸਤਾਨਾ ਮੈਚ ਲਈ ਖੇਡ ਮੈਦਾਨ ਸਮਝਿਆ। ਦੁਰਭਾਗਿਆਪੂਰਣ, ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੇ ਇੱਕ ਰੈਫਰੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਅਪਣਾਇਆ, ਇਸ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਭੁੱਲ ਗਿਆ ਜੋ ਉਸ ਨੇ ਨਿਆਂ ਦੇ ਵਿਤਰਣ ਵਿੱਚ ਨਿਭਾਉਣੀ ਸੀ, ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੇ ਗੰਭੀਰ ਮੁੱਦੇ ਨਾਲ ਨਿਪਟਣਾ ਸੀ ਜੋ ਨਾ ਸਿਰਫ ਨਾਗਰਿਕ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਬਲਕਿ ਜੀਵਨ 'ਤੇ ਵੀ ਅਸਰ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ।

ਕਾਨੂੰਨੀ ਅਧਿਕਾਰਤਾ 'ਦੋਸ਼ੀ ਸਾਬਤ ਹੋਣ ਤੱਕ ਨਿਰਦੋਸ਼ ਮੰਨਿਆ ਜਾਵੇ' ਦੀ ਉਲਟੀ ਕਰਨਾ ਘੱਟੋ-ਘੱਟ ਕਹਿਣ ਲਈ ਦੁਰਭਾਗਿਆਪੂਰਣ ਸੀ।

ਅਸੀਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹਾਂ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਮਾਮਲਾ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.7, ਰਾਜੇਸ਼ ਪ੍ਰਸਾਦ ਪੁੱਤਰ ਸਵਰਗੀ ਛੋਟੇ ਲਾਲ ਪ੍ਰਸਾਦ ਖਿਲਾਫ ਝੂਠੇ ਗਵਾਹੀ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ, ਤਦਨੁਸਾਰ, ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਕਾਨੂੰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੇ, ਜਾਂਚ ਕਰੇ ਅਤੇ ਉਚਿਤ ਆਦੇਸ਼ ਪਾਸ ਕਰੇ।"

54. ਅਸੀਂ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਲਟਣ ਸਮੇਂ ਕੀਤੇ ਗਏ ਟਿੱਪਣੀਆਂ ਨੂੰ ਬਾਹਰ ਕੱਢਿਆ ਹੈ, ਜਿਸ ਨੇ ਐਸਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਾਰਨ ਦਿੱਤੇ ਹਨ। ਅਸੀਂ ਇਹ ਵੀ ਦੇਖਦੇ ਹਾਂ ਕਿ ਫਾਸਟ ਟ੍ਰੈਕ ਕੋਰਟ ਨੇ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-1, 3, 4 ਅਤੇ 7 ਦੇ ਸਬੂਤਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਨਜ਼ਰੀਏ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਵੀ ਪਛਾਣਣ ਵਿੱਚ ਅਸਫਲ ਰਹੀ ਹੈ ਕਿ ਪੀ.ਡਬਲਿਊ.-7/ਇਥੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਅਭਿਯੋਜਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਹਾਲਾਂਕਿ ਉਹ ਸੂਚਨਾਕਰਤਾ ਸੀ ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ, ਗਲਤੀ ਨਾਲ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ੀ ਠਹਿਰਾਇਆ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਦੋ ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਅਤੇ ਤੀਜੇ ਦੋਸ਼ੀ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਈ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਨੇ, ਇਸ ਲਈ, ਫਾਸਟ-ਟ੍ਰੈਕ ਕੋਰਟ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਲਟਣ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸੀ।

ਜਿੰਦਗੀ ਲਈ। ਸਾਡੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਸ ਲਈ ਉਚਿਤ ਠਹਿਰਾਇਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉਸ ਨੇ ਫਾਸਟ-ਟ੍ਰੈਕ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋਸ਼ ਅਤੇ ਸਜ਼ਾ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਲਟ ਦਿੱਤਾ।

55. ਇਹ ਵੀ ਨੋਟ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਰਾਜ ਨੇ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਬਰੀਕਰਨ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਖਿਲਾਫ ਕੋਈ ਅਪੀਲ ਦਾਇਰ ਨਹੀਂ ਕੀਤੀ ਹੈ।

56. ਗਵਾਹਾਂ ਦੀ ਗਵਾਹੀ ਨੂੰ ਮੁੜ ਪ੍ਰਸ਼ੰਸਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਸਾਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦੋਸ਼ ਦੇ ਫੈਸਲੇ ਨੂੰ ਪਲਟਣ ਅਤੇ ਦੋ ਦੋਸ਼ੀਆਂ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਮੁੰਨਾ ਰਾਮ ਅਤੇ ਮਹਿੰਦਰ ਰਾਮ ਹਨ, ਨੂੰ ਮੌਤ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਸੁਣਾਉਣ ਅਤੇ ਉਪੇਂਦਰ ਰਾਮ ਨੂੰ ਉਮਰ ਕੈਦ ਦੀ ਸਜ਼ਾ ਭੁਗਤਣ ਲਈ ਕਹਿਣ ਦੀ ਬਜਾਏ ਸਾਰੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਚਿਤ ਸੀ।

57. ਹੋਰ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਕਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਇਹ ਅਪੀਲਕਰਤਾ (ਪੀਡਬਲਿਊ-7) ਖਿਲਾਫ ਝੂਠੇ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਦਾ ਉਚਿਤ ਮਾਮਲਾ ਹੈ। ਕੋਈ ਸ਼ੱਕ ਨਹੀਂ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਜੋ ਕਿ ਸੂਚਨਾ ਦੇਣ ਵਾਲਾ ਸੀ, ਨੇ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੌਰਾਨ ਅਭਿਯੋਜਨ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਸਮਰਥਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਨਤੀਜੇ ਵਜੋਂ, ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਦੋਸ਼ੀਆਂ ਨੂੰ ਬਰੀ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਇਨ੍ਹਾਂ ਮਾਮਲਿਆਂ ਦੇ ਤੱਥਾਂ ਅਤੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਅਤੇ ਇਹ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਕਿ 10ਵੀਂ ਮਾਰਚ, 2005 ਨੂੰ ਵਾਪਰੀ ਘਟਨਾ ਵਿੱਚ ਦੋ ਮੌਤਾਂ ਹੋਈਆਂ ਸਨ ਜੋ ਕਿ ਸੰਦੇਹ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸਾਬਤ ਨਹੀਂ ਹੋਈਆਂ, ਸਾਨੂੰ ਕੇਵਲ ਉਸ ਹਿੱਸੇ ਦੇ ਦੋਸ਼ੀ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਰੱਦ ਕਰਨਾ ਪਏਗਾ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਟ੍ਰਾਇਲ ਕੋਰਟ ਨੂੰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਖਿਲਾਫ ਝੂਠੇ ਗਵਾਹੀ ਦੇ ਮਾਮਲੇ ਦੀ ਕਾਰਵਾਈ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਅਸੀਂ ਉੱਚ ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਪਾਸ ਕੀਤੇ ਗਏ ਬਰੀਕਰਨ ਦੇ ਬਾਕੀ ਫੈਸਲੇ ਅਤੇ ਆਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

58. ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਕੇਵਲ ਉਪਰੋਕਤ ਹੱਦ ਤੱਕ ਹੀ ਮਨਜ਼ੂਰ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਦੇਵਿਕਾ ਗੁਜਰਾਲ

ਅਪੀਲਾਂ ਨੂੰ ਅੰਸ਼ਕ ਤੌਰ 'ਤੇ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆ ਨਿਰਣਾਂ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Vasu Gupta
Advocate